

JAARVERSLAG

2012

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	2
1.1.	SOCIALE FINALITEIT	2
1.2.	VISIE OP AGRESSIE EN STRAFUITVOERING	3
1.3.	DE GESCHIEDENIS VAN VZW TOUCHÉ	5
1.4.	VZW TOUCHÉ IN 2012	6
2.	BEGELEIDINGSAANBOD	7
2.1.	DE PENITENTIAIRE GROEPSTRAINING CREATIEF MET AGRESSIE IN DE GEVANGENIS VAN OUDENAARDE	8
2.1.1.	AANMELDINGEN EN INTAKEGESPREKKEN	10
2.1.2.	INDIVIDUELE GESPREKKEN	10
2.1.3.	GROEPSSESSIES	10
2.1.4.	SESSIES MET EXTERNEN: BLIK OP AGRESSIE	11
2.1.5.	SAMENWERKING	12
2.1.6.	EVALUATIE	12
2.2.	INDIVIDUEEL AANBOD VOOR GEDETINEERDEN EN EX-GEDETINEERDEN IN GENT	14
2.2.1.	CLIËNTEN	15
2.2.2.	AANMELDINGEN	16
2.2.3.	INTAKES	17
2.2.4.	FEITEN	17
2.2.5.	BEGELEIDINGEN	18
2.2.6.	CONTEXTBEGELEIDINGEN	19
2.2.7.	SAMENWERKING	20
2.2.8.	EVALUATIE	20
2.3.	UITBREIDING VAN HET AANBOD	21
3.	SENSIBILISERING	22
3.1.	WEBSITE: WWW.VZWTOUCHE.BE	22
3.2.	DE RONDE OP ROLLEN	22
3.3.	BENEFIET CAFÉ TOUCHÉ	23
3.4.	BEKENDMAKINGSACTIES PER PROJECT	24
3.5.	ADOPTIE VOOR DURVERS!	24
3.6.	ANDERE	26
4.	ANDERE ACTIVITEITEN EN ACTIES	27
4.1.	PARTNER VAN DE HUIZEN	27
4.2.	PARTNER IN DE GEVANGENENACTIE BOND ZONDER NAAM	28
4.3.	REGISTRATIESYSTEEM	28
4.4.	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	28
4.5.	VOORBEREIDING VAN NIEUWE PROJECTEN	28
5.	INTERNE WERKING EN ORGANISATIE	29
6.	SAMENWERKING	30
7.	HOE OVERLEEFT VZW TOUCHÉ?	31
8.	DE TOEKOMST VAN VZW TOUCHÉ	32
9.	DE MENSEN ACHTER VZW TOUCHÉ	33
10.	BIJLAGEN	35
10.1.	HET VERHAAL VAN 5 JAAR TOUCHÉ (JULI 2012)	35
10.2.	UITSPRAKEN VAN PERSONEEL EN DE CLIËNTEN VAN VZW TOUCHÉ	45
10.2.1.	UITSPRAKEN VAN PERSONEEL	45
10.2.2.	UITSPRAKEN VAN CLIËNTEN BUITEN DE GEVANGENIS	45
10.2.3.	UITSPRAKEN VAN GEDETINEERDEN	46
10.3.	AANBEVELINGEN VAN PARTNERS VAN VZW TOUCHÉ	47

1. Inleiding

1.1. Sociale finaliteit

Het **maatschappelijk probleem** waar vzw touché een antwoord op biedt is meervoudig:

1. Agressie vormt samen met depressie de kern van onze grootste maatschappelijke problemen. Agressie en depressie zijn op verschillende manieren twee kanten van eenzelfde medaille. Beide zijn uitingsvormen van onwelzijn, zich niet goed voelen, onvrede, onrust, ... Beide hebben eenzelfde onderliggende nood en onmacht: "er moet iets veranderen, maar ik vind geen manier". Beide kunnen opgelost worden met dezelfde werkzame remedie, bestaande uit een combinatie van twee ingrediënten: aandacht, zorg, behandeling én begrenzing.
2. Detentie, repressie en straf zijn onze maatschappelijke antwoorden op agressie. Bij agressie zetten we dus vooral in op begrenzing, en daardoor negeren we de andere onderliggende nood: aandacht, zorg en behandeling. Bij depressie doen we soms het omgekeerde: vooral inzetten op aandacht en zorg, en veel minder op begrenzing. Daardoor schieten we tekort in de oplossing van zowel agressie als depressie. Op die manier creëren we op beide terreinen zichzelf versterkende vicieuze cirkels.

Vzw touché probeert een **creatieve oplossing voor agressie en detentie** te bieden. Vzw touché vertrekt hiervoor vanuit een positieve benadering van agressie, een kracht die ons vooruit stuwt in het leven en die we op een positieve manier kunnen aanwenden. We willen de kracht die leidt tot agressie gebruiken om er constructieve doelen mee te bereiken. Dit proberen we toe te passen in alles wat we doen: het werken met cliënten, in het nadenken over en uitbouwen van onze organisatie, in de interne en externe samenwerking, in de acties die we ondernemen, ...

De **doelstellingen** van vzw touché zijn de volgende:

- We willen de kans op agressie-incidenten verminderen en alternatieve, positieve manieren vinden om met agressie om te gaan.
- We willen op een herstelgerichte manier werken met mensen rond grensoverschrijdend gedrag.
- We willen de maatschappelijke re-integratie van (ex-) gedetineerden bevorderen.
- We willen (ex-) gedetineerden meer ontwikkelingskansen bieden en zo hun levenskwaliteit als autonome individuen en in relatie met anderen verhogen
- We willen streven naar en meewerken aan een meer humane cultuur en een leefbaarder klimaat binnen de gevangenis en een meer actieve, zinvolle en humane invulling van de strafuitvoering

De organisatie richt zich hiervoor in de eerste plaats tot gedetineerden en ex-gedetineerden met **transmurale agressiebegeleidingen**.

We benaderen de thema's waarrond we werken (agressie en detentie) constructief en bekijken ze in een breder, alternatief daglicht:

- Agressie heeft een kracht in zich die, als ze positief ingezet wordt, bergen kan verzetten.
- Detentie heeft zijn waarde, onder andere als alternatief voor de lijfstraffen.
- Bemiddeling in een conflict door een neutrale, derde partij biedt een goede kans op een oplossing wanneer de twee betrokken partijen er niet uit geraken.
- Onze gevangenen verzamelen een steeds groter wordende groep mensen met ontzettend veel kracht, doorzettingsvermogen, creatief vermogen, ...
- Mensen in gevangenschap scherpen hun oplossingsvermogen aan.
- Mensen in gevangenschap willen vaak zelf hun tijd op een zinvolle en nuttige manier besteden. Het is belangrijk dat ze de kans krijgen om dit te doen.
- ...

Sinds de oprichting vechten we met de volgende **basisprincipes** als wapens:

- Respect voor mensen en hun context, menselijkheid, integriteit, rechtvaardigheid
- Keuzevrijheid
- Hoop, oplossingsgericht denken en werken
- Creativiteit, open geest, kritische kijk, vernieuwing
- Professionele kwaliteit, inhoudelijke visie
- Goesting, energie, strijdlust, koppigheid

1.2. Visie op agressie en strafuitvoering

Agressie

We benaderen agressie als een uiting of een gevolg van innerlijke gebeurtenissen of veranderingen. Dit kan gaan over gedachten of emoties van kwaadheid of frustratie, maar ook over machteloosheid of angst, verdriet of pijn en enthousiasme of blijdschap. Ze zeggen ons dat iets belangrijk is, dat iets niet klopt, dat er iets moet veranderen, ... De kracht die hieruit voortkomt zet aan tot actie of beweging die naar buiten gericht is en kan positief of negatief aangewend worden. Ze kan ingezet worden om schade toe te brengen of grenzen te overschrijden maar we kunnen er ook voor kiezen ze te gebruiken om doelen te bereiken, grenzen te verleggen, tot een nieuw evenwicht te komen.

Strafuitvoering: een probleemverhaal

Ons huidig strafuitvoeringssysteem vertoont veel hiaten en problemen, en komt steeds minder geloofwaardig over. Criminologisch, psychologisch en sociaal onderzoek toont aan dat een louter repressieve reactie op ongepast gedrag niet werkt, en in tegendeel het probleemversterkend werkt. En toch wordt ons strafuitvoeringssysteem, dat voornamelijk uit bestraffing bestaat, nauwelijks aangepast. Op een aantal vlakken vullen we het zelfs nog repressiever in, ook al leidt dat duidelijk niet tot het gewenste doel.

Binnen een juridisch parcours gaat er enerzijds ontzettend veel tijd verloren en worden middelen anderzijds vaak nutteloos ingezet. Er wordt heil gezocht in meer beveiliging, meer cellen, meer en langere straffen, ... Decennialang investeren we in meer opsluiting, en al decennialang merken we dat het niet werkt en het er zeker niet voor zorgt dat onze samenleving veiliger wordt.

Een gevangenis is dé forensische context bij uitstek waarin alle ingrediënten aanwezig zijn om nog meer problemen te genereren. Gevangenisystemen creëren macht en onmacht, afhankelijkheid, beperkte sociale contacten, traumatiserende factoren die overlevingsmechanismen oproepen, onzekerheid over de toekomst, ... Een detentie berooft mensen niet alleen van hun vrijheid, maar ontnemt hen ook op verschillende manieren hun keuzevrijheid en zorgt vaak voor detentieschade bovenop de vrijheidsberoving. Bij agressie-incidenten in gevangenissen wordt er vaak heel repressief opgetreden (met tuchtmaatregelen, isolatiecellen, verwijderingen, ...), waardoor de agressiecultuur net nog versterkt wordt doordat er een escalerend patroon van agressieve reacties ontstaat. Constructief gedrag daarentegen wordt vaak niet beloond of bekrachtigd.

Net in zo'n context wordt heel veel van gedetineerden verwacht: ze moeten zich constructief opstellen, verantwoordelijkheid opnemen, „betere“ mensen worden, op een gezonde en respectvolle manier met anderen leren omgaan, een zinvolle en constructieve re-integratie in de maatschappij voorbereiden, aantonen dat ze rustig, gecontroleerd, doordacht en verstandig kunnen reageren, op een herstelgerichte manier met conflicten leren omgaan en een constructief toekomstplan uitwerken en voorleggen.

Vzw touché: een verhaal van oplossingen

Het klinkt als vloeken in de kerk, maar binnen deze context kiest vzw touché voor een positieve, constructieve, creatieve, hoopvolle en toekomst- en oplossingsgerichte aanpak.

Een detentie kan volgens ons beter beschouwd en ingevuld worden als een “zoektijd naar constructieve oplossingen” voor alle betrokkenen. Een constructieve stap zetten binnen een detentie vergt meer inspanning dan in een vrije context, en heeft net daardoor misschien zelfs meer kans om een „constructieve escalatie” in te leiden (cfr. cognitieve dissonantietheorie).

Onze aanpak bestaat in de eerste plaats uit de keuze om met mensen te werken - en niet met problemen of diagnoses, niet met criminelen of crimineel gedrag, ... - en te vertrekken vanuit de vraag wat die mensen willen en nodig hebben om goed te functioneren en zich goed te voelen. Ward, Mann & Gannon (2007), experts op het gebied van forensische behandelingen formuleerden het zo: “We have been so busy thinking about how to get rid of crimes that we have overlooked a rather basic truth: offenders want better lives not simply the promise of less harmful ones.” Daarom gaan we met onze cliënten altijd op zoek naar wat ze zouden willen bereiken naast of zelfs in plaats van het vermijden van herval. Mensen zijn niet in te delen in verschillende categorieën of soorten mensen, laat staan dat één mens op te splitsen zou zijn in verschillende losstaande onderdelen. Inherent aan mensen is ook dat we voortdurend in beweging en dus ook aan het veranderen zijn. In de mate van het mogelijke zoeken we daarom steeds een gepaste methodiek voor elke cliënt, in plaats van de cliënt in vaststaande modules te doen passen. Omwille van diezelfde reden kiezen we er ook voor om het verloop van het traject dat we afleggen met mensen, en dus ook het begin- en eindpunt van een begeleiding, te laten afhangen van de vraag of begeleiding op dit moment nuttig kan zijn, en niet van het kader of de situatie waarin mensen zich bevinden. Eens een begeleiding werd opgestart, voorzien wij de mogelijkheid om mensen te kunnen blijven volgen, of ze nu gedetineerd of vrij zijn, recht hebben op uitgangsvergunningen of die net weer verliezen, of een VI nu goed loopt of net weer ingetrokken wordt, of gesprekken nu binnen of buiten de muren moeten plaatsvinden.

Ook wanneer een traject tijdelijk onderbroken wordt, blijven we beschikbaar voor mensen (bv. door minstens om de twee weken aanwezig te zijn in de gevangenis). In de begeleiding wordt er telkens een evenwicht gezocht tussen toekomstgericht werken naar een leven buiten de gevangenis (en dus rond verandering) enerzijds en aanvaarden van en omgaan met de beperking van de detentie of de voorwaardelijke vrijheid anderzijds. Crisismomenten worden aangegrepen als kansen om de hulpverleningsrelatie te versterken en de resources van mensen aan te spreken.

Zorg en straf hand in hand.

Naar analogie met onze kijk op agressie, hanteren we eveneens een constructieve en oplossingsgerichte visie op resocialisatie, waarin een gezamenlijke aanpak door hulpverlening en justitie centraal staat. Op het eerste zicht staan die twee lijnrecht tegenover elkaar en lijken ze ook tegenstrijdige doelstellingen te hebben. In ons land zijn bestraffing en zorg ook twee verschillende en volledig opgesplitste bevoegdheden. Daardoor gaat er veel tijd verloren. Kort na het plegen van feiten is men vaak vragende partij voor hulpverlening (o.m. omdat hij/zij zelf geschrokken is van wat hij/zij gedaan heeft), en dan heeft een behandeling dus ook een grotere kans op slagen, terwijl men dan vaak alleen maar een expert die moet adviseren te spreken krijgt. Een cliënt bijstaan in crisismomenten (zoals een opsluiting in de gevangenis, een veroordeling, ...) kan de therapeutische relatie enorm versterken, en zo de mogelijkheden voor een behandeling sterk verhogen.

Net op die momenten staan mensen er echter vaak alleen voor, of worden ze bijgestaan door mensen die hen alleen op dat moment mogen bijstaan. Een detentieperiode is voor velen een tijd van alleen maar wachten en overleven, terwijl hier net veel mogelijkheden liggen voor therapie. Gedetineerden kunnen jaren in de gevangenis doorbrengen zonder ooit één begeleider te spreken, tenzij ze er zelf naar op zoek gaan en per uitzondering iets van hulpverlening vinden. Maar er gaat niet alleen veel tijd verloren die zinvol besteed kan worden aan hulpverlening, ook omgekeerd lopen juridische processen vaak vertraging op doordat er gewacht wordt op deskundigenverslagen, de conclusie van een – vaak heel uitgebreide – intakeprocedure, de resultaten van psychologische testen, ...

Wanneer men verder kijkt dan bevoegdheden of activiteiten, blijkt echter dat zowel zorg als straf en controle hetzelfde nastreven. Werken aan meer veiligheid in de brede betekenis van het woord en voor alle betrokkenen (onze cliënten,

hun omgeving, de samenleving, het gevangenispersoneel, ...) is een gezamenlijk doel van alle partners in een forensische context. Sterker nog, beide partners zijn nodig om tot echte veiligheid te kunnen komen. Alleen oog hebben voor beveiliging, risico's inperken en controle ontmenselijkt; alleen begrip hebben zorgt voor onveiligheid. Werken aan veiligheid is alleen mogelijk wanneer men duurzaam investeert in mensen (en niet alleen in sleutels, veiligheidsnetten, camera's, ...). Een combinatie van begrenzing en zorg biedt het meeste kans op positieve resultaten in alle opzichten: minder herval, geslaagde re-integratie, minder lange detenties, minder slachtoffers, minder druk op de omgeving van gedetineerden, meer kans op duurzame tewerkstelling, ... Zowel economisch als maatschappelijk gezien biedt een intense samenwerking tussen justitie en hulpverlening, tussen zorg en straf de meeste kansen.

Conclusie

De werking van vzw touché toont dat oplossingsgericht en constructief werken binnen de huidige gevangenissen mogelijk is en bovendien vruchten afwerpt.

De werkzame ingrediënten, die tegelijk de randvoorwaarden vormen om te kunnen slagen, zijn volgens ons: werken op mensenmaat, daadkracht en actie, keuzevrijheid, hoop, een niet-gefragmenteerd aanbod en samenwerking. Het slechte nieuws is dat knip- en plakwerk niet zal volstaan om deze werking uit te breiden of te generaliseren, en dat er politieke en andere moed nodig is om hiervoor te kiezen. Het goede nieuws is dat deze aanpak werkt.

1.3. De geschiedenis van vzw touché

Vzw touché ontstond in 2007 op initiatief van een aantal hulpverleners uit het forensisch welzijnswerk. De reden hiervoor was de keuze om iets constructiefs te doen met een gezamenlijke frustratie. In ons werk botsten wij namelijk geregeld op mensen die aangaven een probleem te hebben rond agressie en hier bovendien hulp voor vroegen. Ook vanuit justitie, waaronder de voormalige VI-commissies, werd aan hulpverleners de vraag gesteld om rond agressie te werken met hun cliënteel. Als hulpverleners konden wij hier wel een antwoord op formuleren, alleen mocht dat niet binnen de bestaande kaders en bleken de organisaties waar wij voor werkten niet bereid of in staat om hun kaders aan te passen om dit wel mogelijk te maken. Uiteindelijk besloten wij het zelf te proberen. Na een reflectieperiode over wat en hoe voerden we in de zomer van 2007 een eerste experiment uit in de gevangenis van Oudenaarde. Hierdoor konden we een aantal methodieken en technieken op hun werkzaamheid toetsen. Daarnaast deden we een uitgebreide bevraging bij gedetineerden en gevangenispersoneel.

Op basis daarvan werkten we een aanbod uit dat sinds september 2008 loopt, en sindsdien voortdurend in beweging is. Hier begon ook onze zoektocht naar middelen om dit aanbod mogelijk te maken, en dat bleek een helletocht te zijn. Weinigen voelden zich geroepen om in gedetineerden of agressie te investeren, of om buiten de bestaande instituten te denken. Alleen de provincie Oost-Vlaanderen, de stad Gent en het Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen vonden we bereid om als overheidsinstelling onze start mee mogelijk te maken. In september 2008 startte vzw touché met twee pilootprojecten: Creatief met agressie, een groepstraining in de gevangenis van Oudenaarde en Verder met agressie, een ambulante individuele agressiebegeleiding in Gent.

2009 was het jaar waarin de fundamenten van deze twee werkingen werden verstevigd, zowel wat betreft de doelgroep als wat betreft externe samenwerkingsverbanden.

2010 werd een heel ander verhaal. Het werd een jaar van actie en van groei, van erkenning en waardering met als constante de zoektocht naar middelen om dit waar te maken. Een jaar dat werd afgesloten met de toekenning van de Prijs voor de Mensenrechten 2010.

Het zoeken naar middelen zette een stempel op **2011**. Een jaar waarin de riem soms heel erg aangespannen was... Onze werking is - jammer genoeg, want er is een ontzettend grote nood - nog steeds uniek, en intussen moesten we noodgedwongen met wachtlijsten werken, zowel voor ons aanbod binnen als buiten de gevangenis. Het zoeken naar creatieve oplossingen werd dan ook sterk gestimuleerd terwijl we inhoudelijk grondig verder werkten.

Bijlage 1 bevat het gedetailleerde verhaal van **5 jaar touché**, dat geschreven werd in juli 2012.

1.4. Vzw touché in 2012

2012 begon spannend, want de rekening stond zo goed als op nul. Maar na die moeilijke start kreeg touché de ene boost na de andere, zowel financieel als inhoudelijk en organisatorisch.

Een eerste duwtje kregen we met de ondersteuning van het Impulsfonds voor het project '**Krachtveld**', waarmee we onze contextuele werking uitbouwden.

Eind maart volgde de **Ronde op Rollen**, een initiatief van de directie van de gevangenis van Oudenaarde waarbij een groep gedetineerden hun Ronde van Vlaanderen reed. De opbrengst van de sponsoring ging naar de werking van vzw touché.

In mei hadden we '**café touché**', een benefietavond in de Vooruit in Gent. Die avond werd georganiseerd door een groep vrijwilligers uit onze ondersteunende kring, gevangenispersoneel, artiesten, profboksers, ... De avond werd een groot succes, had een grote opkomst en slaagde in het opzet: vzw touché, agressie en detentie op een constructieve manier in de kijker zetten en middelen verzamelen om verder te kunnen werken.

In de zomer kregen we bericht dat de **FOD Justitie** ons voor het najaar wilde ondersteunen om onze penitentiaire werking verder uit te bouwen, een eventuele uitbreiding naar een andere gevangenis vanaf volgend jaar voor te bereiden en een nieuwe collega op te leiden. Op die manier vonden we toch opnieuw een overheidsinstelling bereid om zijn verantwoordelijkheid op te nemen. Ook het **Instituut voor de Gelijkheid van mannen en vrouwen** ondersteunde vzw touché opnieuw in het kader van hun strijd tegen intrafamiliaal geweld.

Dit zorgde ervoor dat we voor het eerst niet alleen inhoudelijk konden uitbreiden, maar ook in **personeel**. Eén van de vaste medewerkers was een tijd buiten strijd, en één van de freelance medewerkers besloot dat hij vzw touché beter van dienst kon zijn als ondersteuner. Dit alles samen betekende een grote organisatorische switch in het najaar van 2012: het contract van één van de vaste medewerkers werd uitgebreid met 50%; er kwam een nieuwe collega (50%) in dienst voor de transmurale begeleidingen; één van de ondersteuners kwam tijdelijk voor 20% in dienst voor fondsenwerving en prospectie voor de uitbreiding naar andere gevangenissen; en twee vrijwillige therapeuten namen een paar individuele begeleidingen op. Om van al deze veranderingen vooral kwalitatieve kansen te maken, namen drie ondersteuners van de vzw op vrijwillige basis een coachingsopdracht aan, zowel voor het team als voor de nieuwe medewerkers.

In 2012 werden we ook gestimuleerd om stil te staan bij onze doelstellingen, impact, werkzame factoren, gewenste effecten, ... Dit resulteerde in de eerste stappen en contacten voor een **wetenschappelijk onderzoek**, dat in 2013 van start zal gaan.

2012 was dus een jaar van **groei, kritische zelfreflectie en professionalisering**, en dit op alle terreinen, met alle uitdagingen van dien. Onze missie was en is hierbij nog steeds ons kompas: we willen de kracht die leidt tot agressie gebruiken om er constructieve doelen mee te bereiken, zowel intern organisatorisch als in het werken met onze cliënten en in onze samenwerkingscontacten.

Het jaar is spannend gestart, en werd ook zo afgesloten, met een **nominatie voor de Alfred**, de Prijs voor Oplossingsgerichte Deskundigen.

2. Begeleidingsaanbod

vzw touché biedt **transmurale agressiebegeleidingen voor gedetineerden en ex-gedetineerden** aan.

Kernelementen van dit aanbod zijn:

- continuïteit van detentie naar re-integratie
- een meervoudige en integrale aanpak op maat van de cliënt:
  - psychosociale begeleiding, psychotherapie, training, ondersteuning
  - op verschillende levensgebieden van de cliënt
  - zowel individueel als in groep
  - met de cliënt én de belangrijke betrokkenen uit zijn context
  - een actieve benadering van de cliënt
- een constructieve visie op agressie
- in samenwerking met andere actoren binnen de forensische en de reguliere hulpverlening

Het belang van continuïteit en transmuraal werken

Continuïteit en transmuraliteit in de begeleiding kan het proces van de re-integratie versnellen en verhoogt de kans op een succesvolle re-integratie.

Een reclasseringsproces vanuit detentie verloopt zelden rechtlijnig, maar met tussenfasen of met stappen terug. Vzw touché vindt het belangrijk om zowel binnen als buiten de gevangenis actief te zijn. Op die manier kunnen we een aanbod doen dat gecontinueerd wordt van binnen naar buiten de gevangenis en indien nodig ook omgekeerd (bv. wanneer een VI terug ingetrokken wordt). Dit resulteert in een doorlopende begeleiding rond agressie tijdens detentie, na de gevangenis én bij de overgang tussen deze periodes. De reclassering, die voor gedetineerden vaak een stresserende en cruciale periode is, kan zo mee voorbereid, ondersteund en begeleid worden door eenzelfde dienst.

Meerdere argumenten duiden op het belang van deze continuïteit:

- De cliënt wordt reeds begeleid tijdens zijn/haar detentie en moet dus niet op zoek naar een andere dienst voor een agressiebegeleiding na de detentie;
- De gedetineerde kan reeds tijdens de detentieperiode aan de slag met zijn/haar agressieproblematiek, op zoek gaan naar eigen resources en nieuwe oplossingsvaardigheden aanleren; hierdoor wordt er niet alleen tijd gewonnen, maar kan het leerproces in fasen opgebouwd worden;
- Overgangperiodes die het systeem van de persoon in de war brengen en de verworven competenties op de proef stellen, kunnen ondersteund worden;
- Continuïteit maakt een begeleiding op maat van de cliënt op dat moment en in die situatie mogelijk;
- De begeleiders hebben kennis van en voeling met het gevangeniswezen én met de moeilijkheden die eigen zijn aan een reclasseringsproces;

Ook bij hervatting en/of een eventuele heropsluiting bestaat de mogelijkheid om de begeleiding verder te zetten en zelfs te hanteren als kantelmoment.

Contextuele begeleiding

Vzw touché wil in het kader van de begeleidingen van (ex-)gedetineerden niet alleen praten over de context maar ook werken met en in de context waarin hij/zij zich beweegt. Vanuit een systemische visie gaan we ervan uit dat mensen altijd functioneren in verschillende systemen, en dat er continu sprake is van beïnvloeding. Om de slaagkansen van de resocialisatie van gedetineerden te vergroten, is het dan ook aangewezen om belangrijke contextfiguren rond de cliënt te betrekken in de begeleiding. Op die manier wordt de resocialisatie een gezamenlijk project van het systeem waarin de cliënt zich beweegt. Zo kunnen we bekijken hoe elk lid van het systeem een constructieve bijdrage kan leveren aan dit project, en hoe zij elkaar hierbij kunnen ondersteunen.

Aangezien de voorbereiding van de vrijlating ook een kritische factor is in het welslagen van de resocialisatie, proberen we zo vroeg mogelijk in dit proces ook met de context van de cliënt aan de slag te gaan. Concreet betekent dit dat bijvoorbeeld mensen die met uitgangsvergunningen op gesprek komen in het kader van hun agressiebegeleiding, uitgenodigd kunnen worden om hun partner, moeder, ... mee te brengen.

De praktijk

Vzw touché voorziet in transmurale agressiebegeleidingen voor gedetineerden en ex-gedetineerden en hun sociale context in Oost-Vlaanderen. In 2012 bestond het aanbod uit verschillende modules, die in combinatie de kloof tussen detentie en re-integratie overbruggen:

- Tweewekelijkse groepstraining in de gevangenis van Oudenaarde onder de naam: Creatief met agressie.
- Individuele begeleiding voor gedetineerden: buiten de gevangenis voor gedetineerden die kunnen beschikken over uitgangsvergunningen, en binnen de gevangenis voor mensen met wie al een begeleiding liep en die terug opgesloten werden in een Oost-Vlaamse gevangenis.
- Individuele, ambulante begeleiding voor ex-gedetineerden in het kader van VI, VLV, ET of beperkte detentie.
- Contextuele begeleidingen
- Crisisinterventies

Op die manier kunnen mensen uit het penitentiair aanbod overstappen naar een postpenitentiaire begeleiding. Concreet betekent dit dat een gedetineerde eerst de training kan volgen in de gevangenis; wanneer hij in aanmerking komt voor uitgangsvergunningen op intakegesprek kan komen buiten; en vervolgens een individuele begeleiding kan starten. Wanneer een gedetineerde wordt vrijgelaten, kan hij het lopende traject verder zetten. Op deze manier kunnen we extra ondersteuning bieden op het moment dat iemand op veel levensgebieden een nieuwe start moet maken. Omgekeerd, wanneer iemand postpenitentiair begeleid wordt en terug in de gevangenis belandt, zullen we de begeleiding penitentiair verder zetten. Dit zijn vaak crisismomenten, een verder zetting van de begeleiding kan hier zeer nuttig blijken (zie 2.3.).

2.1. De penitentiaire groepstraining Creatief met agressie in de gevangenis van Oudenaarde

In september 2008 werd het penitentiair project Creatief met agressie opgestart. Hierbij kunnen gedetineerden in de penitentiaire inrichting van Oudenaarde zich vrijwillig inschrijven voor een training rond agressie. Het doel van deze sessies is dat mensen eigen hulpbronnen leren herkennen, inzetten en versterken om verandering te brengen in ongewenste gewoontes. Gezien we werken met materiaal dat zich aandient in het hier en nu, ligt de focus van de training op het functioneren in de gevangenis. Zowel het samenleven met medegedetineerden en personeel, als het omgaan met bezoek, familie, justitie, ... kan zorgen voor moeilijke situaties of conflicten. Dit is het werkmateriaal van deze training.

De praktijk van het penitentiair pilootproject Creatief met agressie is in de loop van 2012 geëvolueerd. Tot april bestond dit aanbod uit een tweewekelijkse groepstraining van 10 sessies. In april 2012 besloten we om gedurende 5 maanden te experimenteren met een nieuwe formule. Deze beslissing was het gevolg van een aantal vaststellingen:

- een groot aantal mensen valt uit de boot omdat er enkel een groepsaanbod is;
- een aantal deelnemers nemen al lang deel aan het groepsaanbod waardoor er nog maar weinig uitdaging is;
- werken in groep houdt kansen in zich wat betreft oefenen met technieken, leren van elkaar, positieve ervaringen opdoen, ... maar is anderzijds ook beperkend als het over persoonlijke problematiek gaat.

De nieuwe formule bestond uit een combinatie van individuele gesprekken en een concrete groepsactiviteit. Het aanbod ging nog steeds tweewekelijks door op donderdag. Met elke deelnemer voerden we telkens een individueel gesprek met als werkmateriaal de lasten in het hier en nu, de werkpunten rond agressie, eindigend met telkens een weergave op papier door de cliënt van wat besproken werd, wat nuttig was en wat hij ermee zou gaan doen. De deelnemers hielden hun eigen 'dossier' of 'Mijn GPS = Mijn Geweldig Plan Smeden' bij, met een blad van elke sessie. Op die manier konden de deelnemers zelf de overdracht doen naar het volgende gesprek.

Naast het individueel gesprek organiseerden we op het eind van de dag een korte, concrete groepsactiviteit rond ontspanning, rust, ..., waarop alle deelnemers opnieuw uitgenodigd werden.

Eind september hebben we dit experiment samen met de deelnemers geëvalueerd. Hieruit bleek dat de individuele gesprekken voor alle deelnemers en de begeleiders als een grote meerwaarde werden ervaren. Anderzijds liet de meerderheid van de deelnemers ook weten het groepsgebeuren te missen.

Op basis van deze evaluatie startten we in oktober 2012 met een nieuw programma waarbij het aanbod Creatief met agressie bestaat uit een afwisseling van een groepsessie en een individuele sessie. Eén keer per maand doen we individuele gesprekken met alle deelnemers en één keer per maand komt de groep samen.

Tijdens de groepsessies reiken we technieken aan waarmee de deelnemers individueel aan de slag kunnen. De inspanning die tussen de sessies door geleverd worden, kan dan tijdens de individuele gesprekken worden opgevolgd. Daarnaast maken we ook voldoende ruimte voor het delen van positieve ervaringen in het omgaan met kwaadheid, frustraties, ... We focussen hierbij vooral op de manier waarop men met deze lastige situaties en ervaringen is omgegaan.

De instapmomenten zijn versoepeld. Voorheen werkten we met een halfopen groep met instapmomenten na 5 sessies. Gezien de groepsessies minder frequent doorgaan, hebben we ervoor gekozen om meer instapmomenten in te lassen.

Tot april 2012 ontvingen deelnemers attesten na het volgen van 10 sessies. Gezien veel deelnemers de training blijven volgen en er vaak tussenin om een attest wordt gevraagd, kozen we ervoor om attesten steeds op vraag te bezorgen.

De begeleiding van de groep gebeurt door 4 medewerkers van vzw touché. De groepsessies worden steeds in duo begeleid, voor de individuele gesprekken zijn 2 of 3 medewerkers aanwezig. De deelnemers hebben geen vaste begeleider, ook voor de individuele gesprekken kunnen de deelnemers dus met de verschillende begeleiders aan het werk.

Hieronder geven we een aantal tabellen weer met cijfergegevens van 2012. Tabel 1 geeft het aantal deelnemers aan de verschillende activiteiten van vzw touché weer. In tabel 2 vindt men het aantal contacten van de begeleiders van vzw touché met gedetineerden in de gevangenis van Oudenaarde.

TABEL 1: cijfergegevens 2012 'Creatief met agressie'

	aantal	aantal personen
inschrijvingen	22	22
intakegesprekken	22	22
individuele gesprekken	144	28
groepsessies	19	21
Blik op agressie	1	1

TABEL 2: aantal contacten met gedetineerden in de strafinrichting Oudenaarde in 2012

activiteit	aantal
contacten in groep	115
individuele contacten	167

2.1.1. Aanmeldingen en intakegesprekken

Aanmeldingen voor deelname aan de training Creatief met Agressie bereiken ons via onze contactpersoon bij de PSD. Zij verzamelt de inschrijvingen die binnenkomen via JWW, PSD of rapportbriefjes en stuurt die door. De kandidaat-deelnemers mensen ontvangen dan via haar een brief van vzw touché waarin hen de datum van het intakegesprek wordt meegedeeld.

In 2012 werden **22** mensen aangemeld. Met elk van hen werd een intakegesprek gedaan.

Tijdens het intakegesprek overlopen we de verwachtingen van de kandidaat deelnemer, de problemen die hij kent met agressie, de veranderingen die hij hierin teweeg zou willen brengen, eerdere pogingen om hier iets in te bewegen, zijn detentiesituatie... Daarnaast geven we informatie over het aanbod 'Creatief met agressie', onze manier van werken, ... We bespreken de voor- en nadelen van het werken in een groep en bekijken wanneer hij kan instappen.

Van de 22 personen die een intakegesprek hadden in 2012 namen er 12 effectief deel aan de training. De redenen waardoor er 10 mensen niet deelnamen zijn verschillend:

- 2 gingen kort na de intake op beperkte detentie;
- bij 4 mensen bleek in het gesprek dat er (op dat moment) geen hulpvraag met betrekking tot agressie was;
- 3 personen kwamen niet in aanmerking omwille van hun statuut als beklagde;
- bij 1 persoon stelde zich een taalprobleem.

2.1.2. Individuele gesprekken

Tot en met maart 2012 gebeurden de individuele gesprekken in functie van het groepsaanbod. Het ging dan om evaluatiegesprekken of gesprekken over het functioneren in de groep, het instapmoment, het (al dan niet tijdelijk) stopzetten van deelname aan de groep, afwezigheid of de werkingsprincipes.

Vanaf april gingen individuele gesprekken volwaardig deel uitmaken van het aanbod Creatief met agressie. De inhoud van deze gesprekken werd vanaf dan ook gericht op de doelstelling van de deelnemer in kwestie. Deze doelstellingen of werkpunten worden zowel tijdens het intakegesprek als later in de loop van hun traject samen scherp gesteld. Dit maakt onder meer deel uit van het 'GPS-systeem' dat we vanaf april introduceerden. Moeilijkheden waarbij agressie voor hen een gekend antwoord is, vormen dan de obstakels of de pech die ze tegenkomen onderweg; keuzemogelijkheden visualiseren we met een afslag; de tools waarover ze beschikken zijn hun brandstof, het vervoermiddel, de kaart, ... Hun bagage kan allerlei vormen aannemen en nuttig zijn of net niet...

Wanneer we mensen op weg willen zetten met bepaalde technieken zullen we deze in de individuele sessies aanbrengen maar in de groepssessies worden ze samen ingeoefend. Door hun eigen ervaringen met deze oefeningen te delen met de andere deelnemers helpen ze elkaar verder op weg.

Deze aanpak laat beide werkvormen (individueel en groep) op elkaar aansluiten en versterken.

2.1.3. Groepssessies

Tot en met maart 2013 bestond Creatief met agressie uit een tweewekelijkse groepstraining. Zoals eerder vermeld zijn we in april tijdelijk gestopt met deze sessies en werden ze vervangen door individuele sessies gevolgd door een kort groepsmoment om vanaf oktober individueel werk en groepssessies af te wisselen.

Inhoudelijk werken we in de groepssessies rond een aantal vooraf vastgelegde thema's: communicatie, grenzen, emoties, zelfkennis, alternatief gedrag, ... Deze worden op een actieve, toekomst- en oplossingsgerichte manier aangebracht en uitgewerkt met concreet materiaal van de deelnemers. We werken op meerdere niveaus, zowel

denken, voelen als doen komt aan bod. Steeds gaat het om oefeningen die mensen alleen op cel kunnen toepassen en inoefenen. Met de deelnemers wordt afgesproken dat ze in de tussentijd individueel oefenen en op zoek gaan naar technieken die voor hen werken. In de individuele gesprekken wordt dit ook opgevolgd.

De aanpassingen die we in 2012 doorvoerden, hebben als gevolg dat we niet meer met een traject van 10 sessies werken. Deelnemers schrijven zich in voor de training en kunnen voor onbepaalde duur deelnemen zolang het aanbod voor hen zinvol is. Wel worden ze geacht gedurende hun deelname aan de training steeds aanwezig te zijn.

In de loop van 2012 telden we in totaal 24 afwezigheden. De redenen hiervoor waren divers, zie tabel 3. In de meeste gevallen kwam men niet opdagen omwille van persoonlijke problemen (7) of ziekte (5).

TABEL 3: afwezigheden in 2012

reden	aantal
groepssamenstelling	1
strikt	3
ziek	5
persoonlijke problemen	7
te druk op het werk	1
bezoek	4
buiten met uitgangsvergunning	3
totaal	24

Wanneer iemand een aantal sessies afwezig is, dan geldt de afspraak dat men stopt met de training. Deze maatregel staat los van de reden van afwezigheid, we willen er voor zorgen dat iedereen de kans krijgt om aan de training deel te nemen en dat de plaatsen die er zijn ook ingevuld zijn.

Andere redenen van stopzetting in 2012 waren transfers naar andere gevangenissen (8), problemen met de groepssamenstelling (1) of vrijlating (1). Bij 1 deelnemer kregen we geen duidelijk zicht op de reden van stopzetting. 1 persoon nam de draad terug op wanneer hij terug getransfereerd werd naar de gevangenis van Oudenaarde.

TABEL 4: redenen van stopzetting deelname in 2012

reden	aantal	later terug ingestapt
transfer	8	1
groepssamenstelling	1	/
geen duidelijke reden	1	/
vrij	1	/
totaal	11	1

2.1.4. Sessies met externen: Blik op Agressie

Met het oog op hun resocialisatie vinden we het belangrijk dat deelnemers (terug) verbinding maken met hun omgeving, ook wat betreft moeilijke of lastige thema's zoals agressie. Daarom besloten we gesprekken met een belangrijke naaste te organiseren voor deelnemers die een volledig traject van 10 sessies hadden doorlopen. Deze gesprekken hebben tot doel op een herstelgerichte manier te werken aan beschadigde relaties tussen mensen. De gedetineerde krijgt de kans om duidelijk te maken welk alternatief gedrag voor hem werkt, hoe hij hier in de toekomst mee bezig zal zijn,... De bezoeker kan zijn/haar vragen stellen, verwachtingen of bezorgdheden voorleggen, ... Naar de buitenwereld toe geeft de gedetineerde op deze manier aan besef te hebben van de nood aan verandering en ook bereid te zijn hier inspanning voor te doen. In 2012 maakte één deelnemer gebruik van dit aanbod. Hij vond zijn jongere broer bereid om dit gesprek aan te gaan.

2.1.5. Samenwerking

De training Creatief met agressie werd mogelijk gemaakt dankzij de samenwerking met het personeel van de gevangenis in Oudenaarde.

Penitentiair beambten ondersteunden ons praktisch met het komen en gaan van de deelnemers. De training gaat door in de fitnessruimte van de gevangenis die een verdieping hoger ligt dan de secties en dat zorgt voor een aantal extra bewegingen. De individuele gesprekken gaan door in vrijstaande lokalen, wat soms wel wat zoekwerk met zich meebrengt. Door de aanpassing in de werking was meer communicatie nodig met ECHO. Het was voor hen niet altijd makkelijk te weten wanneer er een groepsessie zou doorgaan. Deze dienst toonde zich dan ook zeer flexibel. Naast de praktische samenwerking worden we ook regelmatig aangesproken door pb's of directie. Wanneer men zich zorgen maakt over een gedetineerde of na een incident brengen ze ons op de hoogte; wanneer ze positieve verandering zien in het gedrag van iemand, komen ze ons dat zeggen; wanneer iemand slecht nieuws kreeg, verwittigen ze ons met de vraag om ondersteuning te voorzien; ... Met de adjudanten hadden we ook regelmatig contact rond mogelijke crisissituaties. De samenwerking met de pb's breidt dus constructief uit.

Onder de medewerkers van de PSD is een contactpersoon voor vzw touché aangesteld. Zij stuurt ons alle inschrijvingen door en eventuele boodschappen van deelnemers of personeel komen ook via haar tot bij ons. Deze manier van werken blijkt voor iedereen duidelijk en loopt heel vlot. Met de andere PSD-leden hebben we contact wanneer zij ons iets over hun cliënten willen laten weten of in functie van een aanmelding voor het aanbod buiten de muren.

Met directie, de onderwijscoördinator, medewerkers van ECHO en externe partners in de gevangenis (CGGZ, JWW) hadden we op verschillende momenten overleg, en dit zowel rond de algemene samenwerking en afstemming, als in het kader van specifieke cliëntdossiers. Zo werden we af en toe gecontacteerd naar aanleiding van incidenten met deelnemers of cliënten van touché, met de vraag of we dit met hen konden opnemen.

2.1.6. Evaluatie

We plannen in 2013 een evaluatiemoment met de directie, het personeel, medewerkers van de PSD en van JWW. Ook zullen we in functie van de organisatie aansluiten bij het ECHO-overleg.

Hieronder omschrijven we een aantal eigen bevindingen over onze werking in de gevangenis van Oudenaarde:

- Begin 2012 stelden we in de groepsessies een verminderde dynamiek vast. De beslissing om na 3.5 jaar groepstraining een andere werkvorm uit te proberen, zorgde op zich al voor een positieve beweging, zowel bij de begeleiders als bij de deelnemers.
- In een eerste fase combineerden we individuele gesprekken en een groepsmoment op één dag. We ervoeren dit zelf als haalbaar maar merkten dat het voor de deelnemers vaak veel gevraagd was om zich op één dag twee keer vrij te maken. Vooral om dat het individueel gesprek niet op een vastgelegd uur kon doorgaan. Daarnaast bleek deze combinatie ook voor de pb's van dienst voor veel extra werk te zorgen.
- Een kort groepsmoment waarbij we samen een techniek inoefenen sloeg bij een aantal deelnemers goed aan. Anderzijds was hier slechts een beperkte mogelijkheid aan uitwisseling. Een aantal mensen misten dan ook de meer uitgebreide groeps gesprekken.
- De opbouw, structuur en inhoud van de individuele gesprekken sloeg aan. De methodiek die we hiervoor uitwerkten, het GPS-systeem, blijkt heel herkenbaar en toepasbaar. De meeste deelnemers maken heel intensief gebruik van deze momenten en stellen zich opvallend open op.
- Door individueel te werken zijn we in 2012 tegemoet gekomen aan een vraag die reeds enige tijd aanwezig was. Op die manier hebben we dan ook een aantal mensen kunnen bereiken die zich eerder niet aangesproken voelden door het aanbod van vzw touché omdat het groepsaspect in de weg zat.
- In 2012 vielen twee medewerkers van vzw touché uit. Hierdoor moesten we op zoek naar een nieuwe medewerker. Deze wissel van begeleiders zorgde bij een aantal deelnemers voor wat onrust. Ook hier

merkten we dat de mogelijkheid tot een individueel gesprek zijn vruchten afwierp. De mensen die moeite hadden met de wissel konden hier makkelijk over communiceren en laten weten wat hen hierbij kon helpen. Na verloop van tijd is de nieuwe begeleider ook voor hen deel gaan uitmaken van het begeleidersteam.

- De sessies gaan nog steeds op tweewekelijkse basis door. Soms krijgen we de vraag van deelnemers om dat te verhogen naar wekelijks. Op dit moment laat de financiële situatie van vzw touché dit echter niet toe.
- Het continu en regelmatig (gemiddeld 1x / week) aanwezig zijn in de gevangenis in de laatste 4 jaar heeft ervoor gezorgd dat we intussen een zekere bekendheid en geloofwaardigheid opbouwden, zorgt ervoor dat we sneller op de hoogte zijn van wat er gebeurt in de gevangenis, dat gedetineerden ons vlotter kunnen aanspreken, dat zowel gedetineerden als personeel weten dat ze met vragen rond agressie bij ons terecht kunnen, ...
- In 2012 deden we net als het jaar ervoor geen enkele bekendmakingsactie voor ons aanbod onder gedetineerden omdat gedetineerden zelf de weg naar ons vinden. Ze spreken ons rechtstreeks aan, geven via mensen die al in de groep zitten aan dat ze interesse hebben of vragen aan de PSD, JWW of het CGGZ om zich in te schrijven voor ons aanbod. De toevloed van mensen was in 2012 hanteerbaar, de meesten moesten 1 à 2 maand wachten om te kunnen aansluiten. Geen enkele deelnemer viel uit omdat hij te lang moest wachten.
- Onze oplossingsgerichte en consequent constructieve opstelling en visie, zowel tijdens de training met gedetineerden als op overlegmomenten als in informele contacten met het personeel, zorgt ervoor dat we als betrouwbare partner aanzien worden.
- De samenwerking met het personeel loopt vlot. We merken dit bijvoorbeeld aan:
  - de vlotheid waarmee deelnemers worden opgeroepen;
  - het feit dat personeel ons aanspreekt als het niet goed met iemand gaat;
  - het feit dat personeel mee zoekt naar mogelijkheden om mensen toch te zien op momenten dat het niet goed gaat, bijvoorbeeld door een gesprek in de strafcel mogelijk te maken;
  - het feit dat personeel ziet dat mensen inspanningen doen, bijvoorbeeld om rustig te reageren tijdens een discussie, dit aan ons komt vertellen en dit soms ook zegt tegen de persoon zelf;
  - het feit dat gedetineerden die op strikt zitten omwille van een veiligheids- of tuchtmaatregel toch naar de sessies van touché mogen komen;
  - het feit dat een conflict tussen deelnemers niet automatisch meer betekent dat ze niet samen naar de groep mogen komen, maar dat er intussen samen met alle betrokkenen gezocht wordt naar een manier om deelname op een veilige en constructieve manier mogelijk te maken.

2.2. Individueel aanbod voor gedetineerden en ex-gedetineerden in Gent

In september 2008 werd mogelijk gemaakt voor gedetineerden en ex-gedetineerden om in het kader van hun resocialisatie in Gent een individuele agressiebegeleiding te volgen.

In 2012 werden in totaal 34 mensen aangemeld voor een agressiebegeleiding bij vzw touché. De overgrote meerderheid van mensen die aangemeld werden (27) waren op dat moment nog gedetineerd. Om op intake te kunnen komen of om hun begeleiding op te starten, vragen zij uitgangsvergunningen aan. Het feit dat met de meeste begeleidingen gestart wordt tijdens de detentie past binnen onze visie. Niet alleen omdat dit de invulling van de straf meer zinvol maakt maar ook omdat dit de mogelijkheid biedt om mensen mee te begeleiden in een moeilijke overgangsfase van binnen de gevangenis naar het leven buiten.

Het aantal aanmeldingen is ten opzichte van het jaar 2011 gedaald (van 84 naar 35), omdat medio 2012 een aanmeldingsstop werd ingevoerd tot eind 2012. Dit om de lange wachtlijst in te dijken.

We kiezen er voor om een begeleiding onmiddellijk aansluitend op de intake op te starten. Gezien de gemiddelde wachttijd reeds 10 tot 12 maanden bedraagt heeft dit een vertragende invloed op het reclasseringsplan van de gedetineerde. De strafuitvoeringsrechtbank wacht namelijk meestal de beslissing na de intake af. Zowel gedetineerden, PSD's, justitieassistenten als de strafuitvoeringsrechtbanken lieten ons reeds weten last te ondervinden van deze wachtlijst. We vinden het dus van groot belang om in de toekomst middelen te blijven zoeken die ons in staat stellen om dit probleem op te lossen.

In 2012 werden in totaal 51 mensen individueel gezien door een begeleider van vzw touché. Er gingen 361 individuele begeleidingsgesprekken door wat neer komt op gemiddeld 7 gesprekken per cliënt in 2012 (zie tabel 5). Allen waren in de loop van hun begeleiding gedetineerd of ex-gedetineerd. Van die 361 gesprekken gingen er 94 door in de gevangenis, de andere gesprekken gingen door in de lokalen van vzw touché. Deze cliënten kwamen met een uitgangsvergunning (51), bevonden zich in beperkte detentie (12), in elektronisch toezicht (96), in voorlopige invrijheidsstelling (83) of ze kwamen vrijwillig (25) (zie tabel 6).

TABEL 5: Aantal gesprekken, aantal cliënten en gemiddeld aantal gesprekken per cliënt in 2012

aantal cliënten	51
aantal gesprekken	361
gemiddeld aantal gesprekken per cliënt	7

TABEL 6: Aantal gesprekken per strafuitvoeringsmodaliteit van de cliënten in 2012

strafuitvoeringsmodaliteit	aantal
in detentie	94
uitgangsvergunning	51
beperkte detentie	12
elektronisch toezicht	96
voorlopige invrijheidsstelling	83
vrijwillig	25
totaal	361

24 cliënten waren al opgestart vóór 2012, bij 7 van de 51 cliënten werd reeds eerder (tussen 2009 en 2012) opgestart en werd heropgestart in 2012, 20 begeleidingen werden opgestart in 2012 (zie tabel 7).

TABEL 7: moment van opstarten van de begeleiding

moment van opstarten	Aantal
opgestart voor 2012	24
opgestart in 2012	20
heraanmelding opgestart in 2012	7
totaal	51

Naast het opstarten van begeleidingen, werden in de loop van 2012 ook 16 begeleidingen afgerond, on-hold gezet (bijvoorbeeld omdat de gedetineerde geen uitgangsvergunningen meer kon krijgen) of stopgezet (bijvoorbeeld omdat de cliënt niet meer kwam opdagen).

Op het moment dat de cliënten gedetineerd zijn, volgen zij doorgaans hun begeleiding bij vzw touché in Gent door middel van uitgangsvergunningen. 17 gedetineerden werden in 2012 ook in de gevangenis begeleid. Deze mogelijkheid bestaat enkel in een Oost-Vlaamse gevangenis of de gevangenis van Brugge wanneer gewoonlijk de begeleiding buiten reeds werd opgestart en de persoon in kwestie wegens conditiebreuk of recidive opnieuw wordt opgesloten. Vzw touché wil voorzien in een continue, niet gefragmenteerde agressiebegeleiding die zowel intramuraal als extramuraal wordt aangeboden, met speciale aandacht voor cruciale overgangperiodes. Dit betekent dat ook bij heropsluiting de mogelijkheid bestaat om de begeleiding verder te zetten. In de gevangenis van Oudenaarde werden 2 personen individueel opgevolgd, in de gevangenis van Dendermonde 3 personen, in de gevangenis van Brugge 7 personen en in de gevangenis van Gent 5 personen. Enkele van hen zijn wegens transfer in verschillende gevangenissen opgezocht, de zojuist genoemde cijfers zijn gebaseerd op het grootste deel van hun begeleiding.

Daarnaast werd bij 4 mensen uitzonderlijk een intakegesprek gedaan in de gevangenis (1 in de gevangenis van Oudenaarde, 2 in de gevangenis van Brugge en 1 in de gevangenis van Gent).

Nog uitzonderlijk werd in de gevangenis van Oudenaarde één langgestrafte gedetineerde gedurende het ganse jaar begeleid. Meerdere gedetineerden stellen deze vraag maar wegens gebrek aan middelen kunnen wij hier op dit moment niet op ingaan.

Zowel binnen als buiten de gevangenis voorzien we voor gedetineerden gesprekken ongeveer om de 3 weken.

2.2.1. Cliënten

Onze cliënten zijn gedetineerden en ex-gedetineerden. De aanmeldingen gebeuren door de psychosociale dienst van de gevangenis (in geval van gedetineerden), de justitie-assistent (in hetgeval van ex-gedetineerden), justitieel welzijnswerk of een advocaat. Bij aanmelding door de cliënt zelf, JWW of een advocaat wordt altijd ook de PSD of de justitie-assistent gecontacteerd.

Cliënten doorlopen het volgende traject: bij aanmelding wordt bekeken of de cliënt binnen onze doelgroep past qua feiten en juridisch kader en gedurende een periode van minimum 6 maand een begeleiding kan volgen. Wanneer dit het geval is, wordt er een (indien mogelijk recent) PSD-verslag opgevraagd en wordt de persoon op de wachtlijst geplaatst. Voor gedetineerden is het van belang dat zij beschikken over uitgangsvergunningen. Zodra een cliënt aan de beurt is, kan een intake worden ingepland bij vzw touché in Gent. Op basis van dit gesprek en het verslag wordt de beslissing genomen of een begeleiding al dan niet kan opgestart worden.

Wanneer een traject bij vzw touché start tijdens detentie betekent dit dat we de cliënt mee kunnen begeleiden bij de overgang van binnen naar buiten. Bij voorkeur zien we de gedetineerde cliënt om de drie weken. Wanneer de cliënt in vrijheid wordt gesteld, kan de frequentie van de gesprekken worden verhoogd naar wekelijks of tweewekelijks. In de loop van de begeleiding kan ook worden gekozen voor het geleidelijk afbouwen van de frequentie van de gesprekken.

2.2.2. Aanmeldingen

In 2012 werden 34 cliënten aangemeld voor een individuele agressiebegeleiding bij vzw touché, in 2011 bedroeg dit aantal 68. Dit is te verklaren door de aanmeldingsstop van medio 2012. 5 van de 34 cliënten waren ex-gedetineerd, 27 waren gedetineerd en 1 had geen detentieverleden.

Hieronder geven we de belangrijkste gegevens van de aanmeldingen en doorverwijzers in 2012 weer. Sommige mensen werden op verschillende momenten door verschillende mensen aangemeld (omdat ze op transfer gezet werden naar een andere gevangenis of omdat ze veranderden van juridisch kader), in dit geval vermelden we slechts de eerste aanmelder.

De meeste aanmeldingen van gedetineerden gebeurden door de PSD (18). 8 mensen namen zelf (per brief of per telefoon) contact op met de vraag naar een begeleiding rond agressie zonder dat deze vraag gesteund werd door de PSD en in één geval nam een advocaat contact op in functie van een begeleiding voor zijn cliënt. 4 keer verwees de justitie-assistent en 3 keer 'andere'; bijvoorbeeld vanuit het OCMW of een andere dienst (bijv. CAW, GGZ of de partner) (zie tabel 8). Gewoonlijk verwijst de PSD door voor gedetineerden en de justitie-assistent voor ex-gedetineerden.

TABEL 8: doorverwijzers

doorverwijzer	aantal aanmeldingen
PSD gevangenis	18
cliënten zelf	8
advocaat	1
justitie-assistent	4
andere	3
totaal	34

De 18 aanmeldingen van PSD's ontvingen we uit 7 verschillende regio's van gevangenissen en justitiehuisen (zie tabel 9).

TABEL 9: doorverwijzingen per regio

regio doorverwijzer	aantal aanmeldingen
Oudenaarde	3
Brugge	4
Gent	8
Hasselt	4
Tongeren	1
Dendermonde	6
Turnhout	8
totaal	34

Aangezien vzw touché in de regel alleen werkt met mensen die in Gent op gesprek kunnen komen, zijn de aanmeldingen via het justitiehuis hoofdzakelijk afkomstig van het justitiehuis van Oudenaarde (1), Dendermonde (2) en Gent (1).

Aangezien de plaats van detentie vaak niet dezelfde is als de reclasseringsregio, ontvangen we aanmeldingen uit bijna alle Vlaamse gevangenissen. De praktijk leert ons dat in 2012 wegens een gebrek aan aanbod in andere delen van het land een aantal begeleidingen werden opgestart met mensen uit andere regio's dan Oost –en West-Vlaanderen, zoals te zien in tabel 9. Voorwaarde was dat de begeleiding ook na detentie vanuit de woonplaats verder kon gezet worden.

TABEL 10: Beslissing na aanmelding

beslissing	aantal
toegezegd voor een intakegesprek	30
geweigerd	3
aanmelding ingetrokken	1
totaal	34

Na de aanmeldingsfase werd in 30 gevallen toegezegd voor een intakegesprek (zie tabel 10). Weigeringen gebeuren in deze fase enkel omwille van formele factoren, omdat de uiteindelijke beslissing of iemand al dan niet in aanmerking komt voor een begeleiding genomen wordt op basis van het intakegesprek. De weigeringen gebeurden omwille van de volgende redenen: het juridisch kader valt niet binnen onze doelgroep; het juridisch mandaat is te kort; een andere gespecialiseerde dienst lijkt ons meer aangewezen omwille van de feiten en geen detentieverleden. Indien iemand nooit eerder gedetineerd is geweest, wordt gewoonlijk doorverwezen naar het CAW of het CGG.

2.2.3. Intakes

Bij 30 aanmeldingen werd toegezegd voor een intakegesprek. Hierbij werd ook telkens dossierinformatie (PSD-verslag, expertiseverslag, resultaten van psychodiagnostiek of VI-dossier) opgevraagd, zodat de beslissing om al dan niet een begeleiding op te starten eventueel ook gebaseerd kon worden op deze informatie. Dit gebeurt vooral bij twijfel na het gesprek. De beslissing of een begeleiding opgestart wordt, al dan niet onder bepaalde voorwaarden, is altijd een teambeslissing. Op een driewekelijks aanmeldings- en intake team worden alle dossiers gezamenlijk besproken.

Deze 30 toezeggingen, leidden in 2 gevallen tot een intakegesprek in 2012. 11 intakes zijn nooit opgestart (de aanmelding is ingetrokken door de verwijzer of de cliënt) en de overige 17 werden op de wachtlijst geplaatst.

In 2012 werden intakeprocedures opgestart met 21 personen (zie tabel 11). Dit omvatte in totaal 28 intakegesprekken, omdat in 5 gevallen gekozen wordt voor meer dan 1 gesprek in de intakeprocedure, al dan niet afgenomen door een andere begeleider. In 2012 werd er van de 21 intakeprocedures slechts 1 keer besloten om geen begeleiding op te starten.

TABEL 11: aantal intakeprocedures met cliënten in 2012

	aantal intakeprocedures
1 intakegesprek	17
meerdere intakegesprekken	5
totaal	21

2.2.4. Feiten

In 2012 werden 51 mensen gezien omdat ze kampen met een agressieprobleem. De aanmelding kwam er in navolging van een veroordeling voor het plegen van strafbare feiten, in uitzonderlijke gevallen komt het voor dat er geen voorwaarden werden vastgelegd vanuit justitie. Het betreft dan vrijwillige aanmeldingen. De gepleegde feiten hadden vooral betrekking op slagen en verwondingen, diefstal met geweld, afpersing, poging doodslag, doodslag, moord en in uitzonderlijke dossiers werden zedenfeiten genoemd.

TABEL 12: Intrafamiliaal geweld / partnergeweld

feiten	aantal
intrafamiliaal geweld, waaronder partnergeweld	8
intrafamiliaal geweld, geen partnergeweld	1
geen intrafamiliaal geweld vermeld bij de feiten	42
totaal	51

9 mensen die in 2012 in begeleiding waren bij vzw touché hebben feiten gepleegd die onder de noemer intrafamiliaal geweld vallen, waarvan 8 partnergeweld en 1 geweld op andere familieleden. Van 42 mensen weten we dat de feiten geen intrafamiliaal geweld betreffen (zie tabel 12).

2.2.5. Begeleidingen

In 2012 gingen er naast de 28 intakegesprekken ook 361 begeleidingsgesprekken door met 51 verschillende mensen. Deze gesprekken gebeurden door 5 verschillende begeleiders, die elk hun vaste cliënten hebben. Bij voorkeur wordt de begeleiding opgenomen door de begeleider die (één van) de intake(s) afnam.

De begeleidingsgesprekken hebben een gemiddelde frequentie van 2-à 3-wekelijkse afspraken. Zolang mensen nog gedetineerd zijn en dus met uitgangsvergunningen op gesprek komen, gaan de gesprekken op driewekelijkse basis door. Eens de persoon in ET, VI, VLV of beperkte detentie komt, proberen we het aantal gesprekken op te voeren, zodat mensen in de periode na de vrijlating ongeveer wekelijks of tweewekelijks gezien kunnen worden. Nadien wordt de frequentie in samenspraak met de cliënt en de doorverwijzer aangepast aan de situatie, de vraag van de cliënt en de inschatting van de begeleider.

Cliënten worden aangemeld omwille van een agressieproblematiek, en dit is uiteraard het hoofdthema waarrond in de begeleiding gewerkt wordt. Met elke cliënt wordt bekeken wat dit voor hem specifiek inhoudt en worden doelstellingen op dit vlak geformuleerd. De inhoud van de individuele gesprekken wordt hierdoor bepaald, waardoor elke begeleiding er anders uitziet. Algemeen kan wel gesteld worden dat de volgende thema's in de meeste begeleidingen terugkomen: grenzen, verantwoordelijkheid, kwaadheid, frustratie, communicatie, risicosituaties, beschermende factoren, gedrag en gevolgen daarvan, delictscenario's met alternatieven ernaast, impulscontrole, spanningsopbouw, eigen geschiedenis, toekomstplannen, constructief gedrag, ontspanningsoefeningen...

Op regelmatige basis worden de praktische afspraken ook teruggekoppeld aan de doorverwijzer. Dit gebeurt aan de hand van een verslag en/of in een driehoeksoverleg. Ook wanneer een cliënt opnieuw in de gevangenis belandt, sturen we een verslag door naar de betrokken PSD en naar de cliënt. Hierin schetsen we het verloop van de begeleiding (start, afspraken, kaders) met de boodschap dat de begeleiding kan worden verder gezet mits de cliënt zich in een Oost-Vlaamse gevangenis of de gevangenis van Brugge bevindt of over uitgangen beschikt. Wanneer dit niet het geval is, wordt de begeleiding on-hold gezet tot er verandering komt in deze situatie. In 2012 hebben wij 17 cliënten in detentie verder begeleid, het betrof 94 gesprekken. Zie hiervoor tabel 13.

TABEL 13: aantal begeleidingsgesprekken binnen de gevangenis in 2012

gevangenis	aantal
Gent	31
Oudenaarde	40
Dendermonde	8
Brugge	15
Totaal	94

over 17 cliënten

In de loop van 2012 werden 9 begeleidingen afgerond in samenspraak met de cliënt en met justitie. Na een afronding blijft de begeleider wel bereikbaar voor de cliënt. Deze wordt er ook expliciet toe uitgenodigd om na een aantal maanden zelf contact op te nemen om te laten horen hoe het gaat. Daarnaast werden enkele begeleidingen on-hold gezet, omdat de cliënt geen uitgangen meer kon krijgen, omdat de cliënt opnieuw werd opgesloten in een gevangenis buiten Oost-Vlaanderen of Brugge, of cliënten die zelf hun begeleiding stop zetten. In 2012 werd geen enkele begeleiding door vzw touché zelf stopgezet, wel waren er 7 heraanmeldingen.

2.2.6. Contextbegeleidingen

Omdat de sociale context voor ex-gedetineerden van groot belang is voor het welslagen van de reclassering, streven we ernaar om belangrijke figuren uit de sociale omgeving van onze cliënten in meer of mindere mate te betrekken bij de begeleiding. We proberen ook nauw samen te werken met andere diensten die bij de begeleiding van onze cliënten betrokken zijn zoals bv opvangtehuis, sociale werkplaats,...

TABEL 14: aantal gesprekken met de context in 2012

persoon/dienst uit de context	aantal gesprekken
partner	4
zussen	2
een ouder	3
een kind	2
Justitie-assistent	2
hulpverlener	3
totaal	16

Naast de individuele gesprekken met onze cliënten, gingen er ook 16 contextgesprekken door. Hierbij had de begeleider een gesprek met de cliënt en iemand uit zijn sociale context. Dit gebeurde op initiatief van de cliënt zelf, op vraag van de persoon uit de context of op vraag van de begeleider. Concreet zagen we partners (4), zussen (2), een ouder (3), kinderen (2). Sommige gesprekken werden ook bijgewoond door een justitieassistent (2), of een hulpverlener (3), tevens terug te zien in bovenstaande tabel 14.

In ons dagelijks werk hebben wij regelmatig overleg met bovenstaande betrokkenen. In 2012 hebben er zeker 281 context –en samenwerkingscontacten plaats gevonden. Deze vindt u in tabel 15.

TABEL 15: aantal contacten met de context in 2012

persoon/dienst uit de context	aantal contacten
partner	16
ouder	2
broer/zus	2
kind	2
gevangenispersoneel	129
Justitie-assistent	96
hulpverlener	16
anderen	18
totaal	281

Deze contextcontacten kunnen bestaan uit telefoongesprekken, e-mailcontact, een kort *face-to-face* gesprek of brievencorrespondentie.

2.2.7. Samenwerking

Voor de doorverwijzing van onze cliënten zijn wij aangewezen op onze justitiële partners:

- de Strafvueroeringsrechtbanken (SURB) die de voorwaarden opleggen,
- de justitie-assistenten en de medewerkers van de psychosociale diensten in de Vlaamse gevangenissen die de reclassering met de cliënten uitwerken en de cliënten opvolgen

In praktijk doen vooral de SURB van Gent en Antwerpen een beroep op vzw touché. Zij geven aan tevreden te zijn over onze manier van verslaggeving. De SURB van Antwerpen nam eind 2011 al contact op met vzw touché om meer inlichtingen te verkrijgen in verband met de wachtlijst omdat ze op de zittingen vaak de boodschap krijgen van gedetineerden dat ze op de wachtlijst staan.

Voor onze cliënten die nog in de gevangenis verblijven en gebruik maken van uitgangsvergunningen om hun begeleiding te volgen, werken wij vooral samen met de PSD-medewerker die hen in de gevangenis opvolgt. Deze persoon adviseert de SURB betreffende een agressiebegeleiding, regelt in aanvang de doorverwijzing en de intake, vraagt de uitgangsvergunningen aan, regelt de uitgangen en verzorgt de communicatie tussen de persoon in kwestie en onze dienst.

Wanneer onze cliënten zich in beperkte detentie, VI, VLV of ET bevinden dan is de contactpersoon een justitie-assistent van het justitiehuis in de regio waar de persoon woonachtig is. Zij worden op de hoogte gesteld van de gemaakte afspraken, volgen de cliënt op en rapporteren aan de SURB. Op regelmatige basis vragen zij dan ook een verslag op betreffende de begeleiding bij vzw touché. De justitiehuisen waar we meest mee samenwerken zijn die van Gent, Oudenaarde en Dendermonde.

In functie van lopende begeleidingen werkten wij in 2012 naast bovengenoemde partners ook samen met Groep Intro, de VDAB, het OCMW, meerdere psychiatrische centra, het CAW, Straathoekwerk, de GGZ en de directie van de gevangenis van Gent en van Oudenaarde en een aantal opvangtehuizen.

2.2.8. Evaluatie

- Het aantal meldingen voor een individuele agressiebegeleiding blijft maar stijgen. In september 2012 voerden we dan ook noodgedwongen een meldingsstop in.
- De samenwerking met de SURB, justitiehuisen en PSD's verloopt vlot. Wel horen we ook van die kant frustratie omtrent het bestaan van de wachtlijst.
- Aangezien alle trajecten individueel verschillen en aangepast worden aan de noden en vragen van de cliënt, is flexibiliteit en overleg in team een noodzaak.
- Cliënten geven aan dat ze voor de start van een begeleiding veel bedenkingen hadden, maar al snel merken dat het toch zinvol voor hen is.
- Cliënten geven ook aan dat vooral de manier van werken en de werkrelatie die ze met hun begeleider(s) hebben, hen in staat stelt om echt te werken aan hun probleem.
- De huidige ervaring van vzw touché in het transmuraal werken sterkt ons in onze overtuiging dat dit absoluut een meerwaarde is. Niet alleen het feit dat mensen hun begeleiding tijdens hun detentie kunnen starten en verder zetten na de vrijlating is constructief maar ook het verder volgen van mensen wanneer er sprake is van heropsluiting is telkens opnieuw nuttig gebleken.
- In een aantal begeleidingen gingen gesprekken door met mensen uit de context van de cliënt. Deze gesprekken bleken steeds nuttig in functie van de begeleiding. We willen deze manier van werken in de toekomst dan ook graag verder uitbreiden.

2.3. Uitbreiding van het aanbod

In 2013 plannen we een uitbreiding van het penitentiaire aanbod van vzw touché in de gevangenis van Gent.

In de gevangenis van Oudenaarde willen we naast het aanbod Creatief met agressie in 2013 werk maken van een groep ervaringsdeskundigen.

We willen ook zoeken naar een manier om sport, agressie en detentie aan elkaar te linken.

Verder is het nodig om op zoek te gaan naar de heersende noden in de verschillende strafuitvoeringsmodaliteiten en deze in ons aanbod een plaats te geven.

De contextbegeleiding verder verfijnen blijft een permanente opdracht.

3. Sensibilisering

3.1. Website: www.vzwtouché.be

De website is bedoeld om mensen te informeren over onze organisatie en ons aanbod; om duidelijk te maken wat onze werking betekent voor onze cliënten; om onze visie op agressie en strafuitvoering duidelijk te maken; en om mensen warm te maken om onze werking en visie mee te ondersteunen.

In 2012 werd de website meermaals geactualiseerd, onder andere met nieuwe ondersteuningsmogelijkheden, aanvullingen van onze ondersteunerslijst, verduidelijkingen bij ons aanbod, de nieuwste acties, informatie over de Ronde op Rollen en het benefiet.

3.2. De Ronde op rollen

Op zaterdag 31 maart 2012 werd er gekoerst in de gevangenis van Oudenaarde: zes gedetineerden trinden er weken lang onder het deskundige oog van Johan Museeuw voor hun Ronde van Vlaanderen op rollen.

Ze deden dit niet alleen uit sportieve overwegingen. Ze werkten zich ook in 't zweet om agressiebegeleiding voor gedetineerden mogelijk te maken. De opbrengst ging immers naar de werking van vzw touché. Iedereen kon hen een duwtje in de rug geven door hun kilometers te sponsoren.

Hans Claus, directeur van de gevangenis van Oudenaarde, zei hierover:

"De inspanning die onze renners vandaag leveren staat symbool voor de inspanningen die vele gedetineerden dagelijks leveren om terug te kunnen aansluiten bij het peloton van de vrije samenleving.

Die koers en dat parcours worden elk jaar zwaarder.

Zonder de ondersteuning, de ravitallering door mensen zoals vzw touché, onze agressiebegeleiders, wordt het quasi onmogelijk om de koers nog uit te rijden.

De samenleving moet dus investeren in die steun of er is straks geen koers meer. Alleen een ongelijke en ongenadige strijd zonder kansen en zonder winnaars.

Ik dank Johan Musseeuw, mijn directie, mijn personeel en vooral deze renners die zich in het zweet zetten om deze boodschap te brengen aan heel Vlaanderen, op Vlaanderens mooiste."

3.3. Benefiet café touché

Op 11 mei 2012 ging 'café touché', onze benefietavond door in de Vooruit in Gent. Dit was het resultaat van een maandenlange voorbereiding door een groep vrijwilligers uit onze ondersteunende kring, gevangenis personeel, artiesten, profboksers, ... Bedoeling van de avond was om onze werking en thema's, agressie en detentie, op een positieve manier in de aandacht te brengen, beleidsmakers te sensibiliseren, geld in te zamelen voor de werking van vzw touché en het vijfjarig bestaan van vzw touché te vieren. De avond is in al die opzichten geslaagd. Een smaakmaker voor toekomstige evenementen!

VRIJDAG 11 MEI 2012
BALZAAL VOORUIT
VANAF 19:00U
Ondergronds parkeren
kan aan het Sint-
Pietersplein of het
Woodrow Wilsonplein.

TICKETS: VVK: via
info@vzwtoouche.be
€ 12 ADK: € 15

PROGRAMMA

19:00 DOORS + INTRO
MET DE KLUIVERS,
CIRCUSACTS, ...

19:30 OPENING DOOR
DANIEL TERMONT

20:00 LADY ANGELINA

20:30 VOORUIT MET DE
KUIT

20:45 BOKSMATCH MET
ISMAL ABDOUL, TONY
INGELREST, MIEKE
MOORTHAMER EN FIRMIN
DEN BOKSEUR

22:00 NIC BALTHAZAR,
MICHAËL PAS EN DAG
TAELEMAN VAN A BRAND
ALS THE HUMBLE EGOS,
'DE DERDE SLECHTSTE
BAND TER WERELD, AND
PROUD OF IT TOO'

23:00 DJ HENK EN DJ
ZAKI

FOOD & DRINKS

ER WORDT GEVOCHTEN IN
DE VOORUIT! KOM, EN
VECHT MEE!

vzw touché is een
jonge, dynamische
organisatie die via
begeleiding en
therapie een uitweg
probeert te bieden
aan (ex-)
gedetineerden met een
agressieprobleem.

In 2010 ontving vzw
touché de Prijs van de
Liga voor
Mensenrechten; in 2012
bestaat de organisatie
vijf jaar zonder
structurele middelen.

café touché wil
agressie en detentie
constructief in de
kijker zetten, en is
tegelijk een manier
om fondsen te werven,
en de werking en het
voortbestaan van de
organisatie te
verzekeren.

www.vzwtoouche.be

IN SAMENWERKING MET:

STEVEN DE CANCE / ADVOCaat
MARC HENRIKX / ADVOCaat
MARC HENDRIKX@RECHTEL.BE / 049510177
MARTIN TAELEMAN / TAELEMAN R&P BVBA

3.4. Bekendmakingsacties per project

Onze werking in de gevangenis van Oudenaarde is intussen, zoals hierboven beschreven, een vaste waarde. Zowel gedetineerden als gevangenis personeel en externe partners kennen onze werking, spreken er onderling over, en spreken ons intussen zelf steeds meer aan met vragen over ons aanbod, naar deelname, naar advies, ...

Naast de informele contacten telkens wanneer we in de gevangenis zijn, ondernemen we op geregelde tijdstippen ook acties om onze werking in de aandacht te brengen. Zo zijn we zoveel mogelijk aanwezig bij activiteiten die in de gevangenis plaatsvinden (bv. op de diploma-uitreiking voor de gedetineerden).

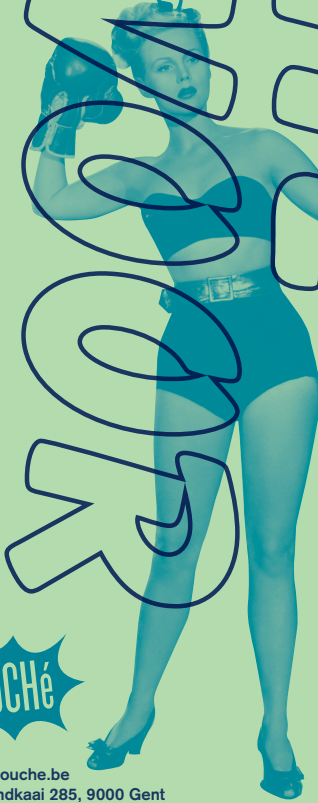
Wanneer we cliënten opvolgden in andere gevangnissen, hadden we telkens ook contact met de psychosociale diensten en de directie, waarbij we telkens uitleg gaven over onze werking en de keuzes die we maken in begeleidingen (bv. om mensen te blijven opvolgen bij een herroeping).

Voor de begeleidingen buiten de gevangenis, deden we geen extra bekendmakingsacties, aangezien we al met een wachtlijst zitten. Ook daar geven we wel telkens uitleg over onze werking aan de partners waarmee we in de begeleidingen samenwerken.

3.5. Adoptie voor durvers!

Eind 2012 werd de erkenning van vzw touché om fiscale attesten te mogen uitreiken, verlengd. Naar aanleiding daarvan, en om onze werking een meer continue financiële basis te bieden, naast de éénmalige projectmiddelen en giften, lanceerden we de actie 'Adoptie voor durvers!'. Daarmee is het mogelijk om via een bestendige opdracht een agressiebegeleiding voor één van onze cliënten mogelijk te maken.

ADOPTEER DUUR DOOR TIE ADOP TI E VOOR DURVERS!

info@vzwtouche.be
Eedverbondkaai 285, 9000 Gent

www.vzwtouche.be

Vormgeving & typografie:
Steve Reynders — www.steveynders.be

**Durf jij het aan...
om samen met ons
alternatieven te zoeken
voor agressie en zo
geweld te bannen?
Op te boksen tegen het
cynisme in onze
maatschappij?
Mensen die fouten
maakten een nieuwe
kans te geven?
Te zorgen dat
gedetineerden terug
een waardige rol
kunnen opnemen in de
samenleving?
Criminaliteit te
vervangen door
constructieve acties?
Zinvol en efficiënt werk
te doen in onze
gevangenissen?**

Ga de uitdaging aan!

En adopteer één van onze cliënten.
Stort een vast bedrag per maand en maak vanaf nu hun therapie mogelijk.
Hier bovenop ontvang je een fiscaal attest en nieuws over de activiteiten van vzw touché.
Vzw touché is een jonge, dynamische organisatie die via begeleiding en therapie een uitweg probeert te bieden aan (ex-)gedetineerden met een agressieprobleem.
Meer info op www.vzwtouche.be

In 2010 ontving vzw touché de Prijs van de Liga voor Mensenrechten; in 2012 bestaat de organisatie vijf jaar zonder structurele middelen.

Enkele getuigenissen...

"Agressie heeft mij eigenlijk nog nooit iets opgebracht, maar vroeger wist ik niet hoe ik anders moest reageren."

"Ik heb onlangs gemerkt dat ik erin geslaagd ben om niet direct agressief te reageren in een discussie. Als ik er achteraf over nadacht, merkte ik dat ik de ademhalingsoefeningen die ik hier geleerd heb aan het doen was."

"Door de gesprekken voel ik me in mezelf rustiger. De mensen rond mij zien dat ook. Ik kan nu ook opener praten met de mensen rond mij. Ik heb geleerd om over problemen te praten en een oplossing te zoeken. Ik merk dat ik daardoor meer begrip krijg van andere mensen."

"Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessies met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn..."

Vul bijgevoegd formulier volledig in en bezorg het aan uw bank of stuur het terug naar vzw touché, Eedverbondkaai 285, 9000 Gent. Wij regelen de automatische betaling dan verder met uw bank.

U kan de doorlopende opdracht op elk gewenst ogenblik stopzetten of wijzigen. Als u dat doet binnen de tien dagen die de volgende betaling voorafgaan, zal deze nog worden uitgevoerd. Met een fiscaal attest kan je het totale bedrag aan giften per jaar aftrekken van je belastbaar inkomen indien je tenminste 40 euro geschonken hebt. Afhankelijk van je inkomen kan je via belastingaf trek tot de helft van je gift terugkrijgen. Voor giften vanaf 40 euro op jaarbasis ontvang je automatisch een fiscaal attest ten laatste in maart van het daaropvolgende jaar.

Ik geef een bestendige opdracht aan mijn bank om vanaf heden maandelijks en tot mijn schriftelijke herroeping.

€ 5 € 6 € 10 € 15 € ..... (bedrag naar keuze)

Rekeningnummer IBAN BE: [.....]

BIC: [.....]

Bij (naam bank en kantoor): .....

over te schrijven naar rekeningnummer IBAN BE15 0003 2565 1430 van vzw touché bij de Bank van de Post BIC BPOTBEBI

GIFT + NAAM:

Naam: .....

Voornaam: ..... M V

Adres: ..... Nr: ..... Bus: .....

Woonplaats: ..... Postcode: [.....]

Telefoon: [.....] Gsm: [.....]

E-mailadres: ..... Geboortedatum: [.....]

Datum: [.....] Handtekening: .....

Wij brengen onze schenkers op de hoogte van de bestemming van de verworven fondsen via www.vzwtouche.be. Daarnaast garanderen wij transparantie van de rekeningen via www.donorinfo.be. Conform de voorschriften van de wet ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer, melden wij u dat uw gegevens worden opgenomen in onze gegevensbank. Uw gegevens worden niet verstrekt aan derden. U hebt inzage recht in uw gegevens en u kunt ze desgevallend laten wijzigen of verwijderen. E-mail: info@vzwtouche.be

3.6. Andere

Het jaarverslag van 2011 werd opnieuw breed verspreid, zowel per mail als per post en op onze website.

Daarnaast werden wij zelf ook regelmatig telefonisch of per mail gecontacteerd met zeer uiteenlopende vragen, waaronder:

- vragen naar informatie i.v.m. onze werking
- vragen naar mogelijkheden voor stages en/of vrijwilligerswerk
- vragen naar uitbreidingsmogelijkheden van onze werking naar andere regio's en/of gevangenissen
- vragen naar advies i.v.m. agressie en/of begeleiding hierrond
- vragen naar medewerking aan acties rond agressie
- vragen naar trainingen of vormingen rond onze methodiek
- ...

4. Andere activiteiten en acties

4.1. Partner van De Huizen

In het kader van onze doelstellingen rond strafuitvoering, was vzw touché van in het begin partner van het project 'Gedifferentieerde strafuitvoering' onder de Liga voor Mensenrechten, dat intussen vorm kreeg binnen een eigen vzw, vzw De Huizen. Eén van de medewerkers van vzw touché is lid van de Raad van Bestuur van deze vzw en was lid van de redactie van het boek 'Huizen'. Naar een duurzame penitentiaire aanpak', waardoor er een sterke verbinding tussen beide organisaties en projecten blijft.

Vzw De Huizen biedt een concreet, doordacht, werkbaar en zinvol alternatief voor de klassieke, maar verouderde en bovendien inefficiënte en zelfs schadelijke gevangenissen. Dit concept werd uitgewerkt door een stuurgroep en verschillende werkgroepen (strategie, infrastructuur, juridische kwesties, personeel en begeleiding) 'Gedifferentieerde strafuitvoering'. Het resultaat hiervan is te lezen in het boek '*Huizen - Naar een duurzame penitentiaire aanpak*'.

Het klassieke gevangenisconcept wordt verlaten; in de plaats komen Detentiehuisen die niet alleen kleiner zijn, maar van elkaar verschillen in veiligheidsniveau, aanpak en aanbod en beter vervlochten zijn in het maatschappelijk weefsel.

In het komende anderhalf jaar wil vzw De Huizen de 'bouwvergunning' voorbereiden, in de vorm van een proefproject met enkele detentiehuisen in één detentiestreek, gekoppeld aan een wetenschappelijke monitoring. Deze tussenfase moet duidelijkheid scheppen (over wie wat zal realiseren met welke middelen) en de voorwaarden vervullen om het proefproject in praktijk te realiseren.

4.2. Partner in de gevangenenactie Bond Zonder Naam

In december 2011 lanceerde de Bond Zonder Naam een gevangenenactie, om mensen aan het denken te zetten over het effect van gevangenisstraffen. Samen met een aantal andere organisaties was vzw touché partner in deze actie. Deze actie werd in 2012 gecontinueerd, waarbij vooral ingezet werd op het formuleren van beleidsadviezen. Ook hierin bleef vzw touché partner.

4.3. Registratiesysteem

In 2012 maakten we werk van een degelijk registratiesysteem, onder andere ter voorbereiding van het geplande wetenschappelijk onderzoek (zie hieronder).

4.4. Wetenschappelijk onderzoek

Doorheen verschillende maanden deden we een denkoefening rond onze doelstellingen, impact, werkzame factoren, gewenste hoofd- en neveneffecten. Dit naar aanleiding van een interne nood, en op aanraden van een aantal van onze partners. Dit resulteerde in een duidelijker omschreven missie, een aantal onderzoeksvragen en de eerste voorbereidende contacten met de Karel de Grote Hogeschool en de Ugent i.v.m. een praktijkgerichte impactstudie. In de loop van de komende jaren zal er gefaseerd onderzoek gebeuren naar onze werking, gekaderd binnen de volgende vragen:

1. Welke alternatieven voor agressie ontwikkelen mensen in de loop van een begeleiding?
2. Wat is het effect van een oplossingsgericht hulpverleningsaanbod binnen een bestraffend kader?

4.5. Voorbereiding van nieuwe projecten

Dit jaar bereidden we een aantal mogelijke nieuwe toekomstige projecten voor, die allemaal hun oorsprong vinden in eerdere projecten, vragen van cliënten, noden waar we op botsten of ideeën die bleven terugkeren. We plannen mogelijks:

- een uitbreiding van de bestaande werkingen om de wachtlijst voor individuele begeleidingen op te lossen, de penitentiaire werking uit te breiden naar een tweede gevangenis en de contextuele begeleidingen meer uit te bouwen
- een project om de ervaring van cliënten die al een parcours aflegden bij touché met agressie en detentie in te zetten, en ze op termijn op te leiden tot ervaringsdeskundigen
- een sportproject, waarbij sport ingezet wordt als middel tot re-integratie, constructieve uiting van agressie en oplossing voor samenhangende problemen (bv. verslaving)
- een verfijning van ons aanbod om meer specifiek tegemoet te komen aan de verschillende noden, moeilijkheden en kansen van mensen in verschillende strafuitvoeringsmodaliteiten
- een vertaling van ons verhaal in een opleidingsaanbod

5. Interne werking en organisatie

Vzw touché is nog steeds een jonge organisatie (in maart 2013 bestaan we 6 jaar) die er bewust voor kiest om flexibel om te gaan met vragen en noden van cliënten en partners (in plaats van bijvoorbeeld vaststaande modules of trajecten te voorzien) en om dus voortdurend in beweging te zijn. De klemtoon van de activiteiten van de medewerkers en de organisatie ligt daarom op vernieuwing, kwaliteitsvol werken, oppikken van noden van cliënten en partners, uitwerken van creatieve oplossingen voor deze noden, ...

Deze manier van werken vraagt regelmatig intern overleg, om ervoor te zorgen dat de vielen gelijk gestemd blijven. Binnen vzw touché voorzien we daarom op regelmatige tijdstippen verschillende soorten intern overleg:

- Driewekelijks teamoverleg rond praktische en organisatorische zaken
- Zeswekelijkse dossierbesprekingen
- Driewekelijkse intervisie i.v.m. de individuele begeleidingen
- Ad hoc overleg rond specifieke thema's of vragen
- Methodisch overleg voor en na elke groepssessie
- Inhoudelijke denkdagen met de ondersteunende leden van de vzw, om de koers te bepalen
- Maandelijks financieel overleg
- Raad van bestuur en algemene vergadering rond de organisatie van de vzw

Om ons aanbod blijvend te kunnen vernieuwen en kwalitatief uit te werken, volgen de medewerkers geregeld trainingen, opleidingen en studiedagen.

Omdat onze werking jaarlijks sterk blijft groeien breidden we ons personeelsbestand verder uit. In oktober 2012 zijn twee nieuwe werknemers en twee vrijwillige therapeuten gestart. Daarbovenop zijn werkuren van de vaste werknemers verder uitgebreid. Vzw touché kende in 2012 dus een aantal grondige personeelsverschuivingen en –uitbreidingen. Om deze veranderingen op een kwalitatieve manier te laten verlopen (d.i. met zorg voor alle betrokkenen, kloppend met onze visie en missie, zonder de kern uit het oog te verliezen, ...), deden we beroep op een drietal ondersteuners om het team hierin te coachen. Zowel de oprichters van vzw touché als de nieuwe medewerkers (1 iemand in dienst en 2 mensen als vrijwillige therapeut) werden individueel of in groep gecoacht. Naar de toekomst toe wordt bekeken of en hoe dit gecontinueerd wordt, wat we hieruit kunnen leren als organisatie, ...

6. Samenwerking

Met het personeel van de gevangenis van Oudenaarde (penitentiair beambten, directie, onderwijscoördinator, PSD) en externe partners die ook werkzaam zijn in de gevangenis (CGGZ, JWW, CAP) hadden we op verschillende momenten overleg, dit zowel rond de algemene samenwerking en afstemming als in het kader van specifieke cliëntdossiers. Zo werden we af en toe gecontacteerd door de gevangenis i.v.m. incidenten met deelnemers of cliënten van touché met de vraag of we dit met hen konden opnemen.

Met de justitiehuisen hadden we contact rond specifieke dossiers, onze algemene werking en samenwerkingsafspraken.

Vzw touché werkt actief mee aan het project van vzw De Huizen (zie 4.1.). Hiervoor wordt samengewerkt met mensen uit verschillende organisaties die werkzaam zijn in het werkveld van de strafuitvoering, maar ook met mensen uit andere disciplines (bv. architecten, studenten, kunstenaars, ...).

Met de medewerkers van Sugnomè werd eveneens regelmatig samengewerkt, zowel in het kader van gezamenlijke cliënten als op het niveau van de organisaties.

In de samenwerking met Ashoka vonden we een extra stimulans om uit te zoeken hoe we zouden kunnen samenwerken met de bedrijfswereld en om de impact van onze werking bij de cliënten en hun leefomgeving te gaan onderzoeken.

We hebben geïnvesteerd in overleg met vzw Jong in het kader van. project ervaringsdeskundigen, met als doel meer voeling te krijgen met Ervaringsdeskundigheid en iets op te steken van hoe andere organisaties, zoals vzw Jong, daarmee werken. Ook hebben wij de studiedag van vzw de Link daarover bijgewoond.

Op dossierniveau voerden we overleg met andere hulpverleners die betrokken waren bij de cliënt, doch buiten het forensische werkveld, zoals de VDAB, OCMW Gent, werkgevers en ziekenhuizen.

Er ging een overleg door met Johan Martens van Samenlevingsopbouw en met Sylvia Lis van het OCMW Gent om kansen in de samenwerking tussen onze organisaties te bekijken en mogelijkheden voor de toekomst te exploreren.

7. Hoe overleeft vzw touché?

De werking van vzw touché wordt nog steeds mogelijk gemaakt door een combinatie van verschillende inkomsten. Dit klopt ook met onze visie op de meest zinvolle aanpak van agressie: dit is een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom kiezen wij liefst voor een puzzel van verschillende financieringsbronnen: cliëntbijdragen, giften van burgers, verkoop, giften van stichtingen, bijdragen van de gevangenen, de opbrengst van een benefiet, de steun van serviceclubs, maar zeker ook van de bevoegde overheden.

Ook voor die laatste vinden wij dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is van verschillende overheden: de steden, de provincie, de Vlaamse gemeenschap en de federale overheid. In de loop van de voorbije 6 jaar hebben we dan ook geregeld aangeklopt bij alle bevoegde overheden. In deze gesprekken botsen we vaak op dezelfde moeilijkheden, waaronder de bevoegdheidsversnippering in ons land die er in plaats van een gedeeld opnemen van verantwoordelijkheid voor zorgt dat iedereen naar elkaar kijkt en er uiteindelijk in resulteert dat niemand echt verantwoordelijkheid opneemt.

Dit was voor ons vergelijkbaar met de drive van waaruit we onze organisatie oprichtten: een frustratie over de versnippering aan hulpverlenende organisaties die naar elkaar kijken om oplossingen aan te bieden, waardoor uiteindelijk een doelgroep met een grote nood uit de boot viel. Wij blijven echter wel streven naar deze gedeelde puzzel omdat we ervan overtuigd zijn dat dit de enige manier is om tot een oplossing te komen.

Omdat al deze inspanningen er tot op heden niet voor zorgden dat we structurele middelen hebben, moeten we dus blijvend creatief op zoek naar manieren om te blijven bestaan. Fondsenwerving vraagt dus nog steeds veel aandacht. In oktober 2012 is dan ook een werknemer (0,2 FTE) in dienst gekomen die zich volledig kan richten op het aanschrijven van deze fondsen en het uitwerken van subsidieaanvragen.

Naast het opmaken van subsidieaanvragen, het uitschrijven van projecten en het regelmatig aanspreken van de bevoegde overheden maakten we in 2012 onder andere werk van:

- de benefietactie 'café touché' in de Vooruit in Gent. Deze -door ons zelf georganiseerde- benefietactie vond plaats op 11 mei 2012 in de Vooruit in Gent en kende een groot succes;
- een adoptie-actie, waarbij mensen een agressiebegeleiding kunnen adopteren;
- fiscale attesten: sinds eind 2011 kan vzw touché fiscale attesten uitreiken voor giften vanaf 40 euro;
- onze samenwerking met donorinfo: vzw touché is opgenomen in de lijst goede doelen op www.donorinfo.be;
- het uitwerken van een deels betalend aanbod, waarmee het keraanbod betaald kan worden.

Daarnaast gebeurt nog steeds een deel van het werk op vrijwillige basis.

In 2012 werd ook nog een actie opgestart waarbij onze partners, cliënten en ondersteuners mee de schouders zetten onder onze fondsenwerving: de gevangenis van Oudenaarde nam het initiatief om de aankomst van de Ronde van Vlaanderen in Oudenaarde aan te grijpen om gedetineerden hun eigen ronde te laten fietsen op rollen (zie 3.2.). De opbrengst van deze sponsortocht ging integraal naar de werking van vzw touché. De gedetineerden die deelnamen zeggen hierover: "Eigenlijk is fietsen mijn ding niet, maar ik vind het een ideale kans om iets te doen voor een goed doel", of "Ik wil de maatschappij laten zien dat wij ook iets kunnen bereiken."

De praktijk van vzw touché in 2012 werd mogelijk gemaakt door:

- een eenmalige subsidie van de FOD Justitie;
- een projectsubsidie van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen;
- giften van particulieren, stichtingen en bedrijven (waaronder Euroclear Bank, de Koning Boudewijnstichting, Welzijnszorg);
- cliëntbijdragen voor de individuele gesprekken;
- de opbrengst van de Ronde op Rollen;
- de opbrengst van café touché.

8. De toekomst van vzw touché

We zouden onze bestaande werking graag op dezelfde manier verder kunnen zetten d.w.z. op een even dynamische en flexibele manier, waarbij inhoudelijke keuzes gebaseerd worden op de vraag 'Wat werkt er?' of 'Wat is er nu het meest nuttig?'. We beogen te blijven zoeken naar manieren om verder te groeien, zonder aan kwaliteit in te boeten.

Anderzijds is het ook van belang om een degelijk ontwikkelingsplan uit te werken, om telkens een kwalitatief antwoord te kunnen bieden op de noden die zich aandienen, de uitbreidingskansen die we zien en de vragen die we krijgen. Daarom maakten we ook in 2012 ruimte om stil te staan bij onze doelstellingen, de impact die we willen hebben, de groeikansen die we zien etc. Dit hebben we bekeken op de verschillende niveaus: financiën, visie, inhoud en organisatie. Hierbij is de grootste uitdaging ook telkens om middelen te vinden om niet alleen te kunnen blijven doen wat we nu doen met het oog op kwaliteit, maar ook om te groeien en te blijven vernieuwen. Een evenwicht tussen aan de ene kant afspraken, structuur en procedures en aan de andere kant openheid en flexibiliteit (door kritische zelfreflectie en discussie) is daarbij onontbeerlijk.

We legden contacten om degelijk onderzoek uit te laten voeren naar onze methodiek, impact en resultaten. We onderzochten de mogelijkheden om ons aanbod in andere gevangenissen / regio's uit te werken, aangepast aan de specifieke situaties die we daar vinden. Hiervoor waren er contacten met een aantal gevangenissen: Ruiselede, Gent, Dendermonde en verschillende afdelingen in Brugge. Afhankelijk van de middelen die ons al dan niet door de FOD Justitie zullen worden toegekend in 2013 starten we binnenkort met een aanbod in één van deze gevangenissen.

9. De mensen achter vzw touché

Naast de leden van vzw touché zelf zijn ook de samenwerkingspartners en (inhoudelijke en financiële) ondersteuners van groot belang voor de werking en het voortbestaan van de vzw. Hieronder geven we een overzicht van de huidige leden en partners.

De **dagelijkse werking** van vzw touché werd in 2012 gedragen en uitgevoerd door de volgende medewerkers (allemaal deeltijds, sommigen slechts een beperkte periode van het jaar en allemaal deels betaald en deels vrijwillig):

- Moira Verhofstadt
- Katrien Dalle
- Bart Haes
- Marjan Gryson
- Nikki van der Lint
- Valerie Deblaere
- Marc Vanborm

De **Raad van Bestuur** bestaat uit de volgende leden:

- Marc Vanborm, voorzitter
- Bart Haes, bestuurder
- Marjan Gryson, bestuurder
- Veerle De Waele, bestuurder

De werking wordt ondersteund door 7 **extra leden**, op wie de begeleiders beroep kunnen doen:

- Ann Boschmans, ondersteunend lid
- Valerie Deblaere, ondersteunend lid
- Mie Vandenbussche, ondersteunend lid
- Teun Vandevoorde, ondersteunend lid
- Philippe De Ridder, ondersteunend lid
- Philip Pels, juridisch adviseur

De visie en werking van vzw touché wordt expliciet ondersteund en onderschreven door de volgende **ondersteunende partners**:

- Barbé Véronique, opvoedster zorgteam, gevangenis Gent
- Beyens Kristel, professor en hoofddocent vakgroep criminologie, VUB
- Boudin Machteld, directie, gevangenis Gent
- Johan Boxstaens, onderzoeksgroep Karel De Grote Hogeschool en UGent
- Broeckart Eric, professor vakgroep orthopedagogiek, UGent
- Casselman Joris, professor vakgroep criminologie, KULeuven
- Claus Hans, inrichtingshoofd, gevangenis Oudenaarde
- Debruyne Henk, beambte Penitentiair Centrum voor Basisopleiding Brugge
- Degraeve Glenn, penitentiair beambte dienst sociaal cultureel werk, gevangenis Gent
- Delcol Isabelle, maatschappelijk assistente psychosociale dienst, gevangenis Dendermonde
- De Smet Katie, maatschappelijk assistente psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Decorte Tom, professor vakgroep strafrecht en criminologie, UGent
- De Vos Marc, hoofdalmoezenier Nederlandstalige Gevangenissen van België
- Geeroms Petra, psychologe psychosociale dienst, gevangenis Gent
- Huys Wim, klinisch psycholoog Universitair Forensisch Centrum Antwerpen
- Isebaert Luc, psychiater - Psychotherapeut, oprichter Korzybski-Instituut Brugge
- Polfliet Koen, beleidsmedewerker Vlaamse Gemeenschap, gevangenis Gent

- Segaert Stefaan, organisatieondersteuner, justitieel welzijnswerk Gent
- Serlippens Annemie, substituut-procureur des Konings Gent
- Stas Luc, inrichtingshoofd, gevangenis Gent
- Stellamans Anton, zaakvoerder Ilfaro, Oplossingsgerichte trainingen en workshops
- Tassier Marc, voorzitter Netwerk Samenleving en Detentie
- Van Damme Katrien, medewerkster De Kiem
- Van Eeckhaut Nina, advocaat
- Van Overmeiren Mieke, psychologe psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Van Parys Tony, eresenator
- Vanborm Mark, klinisch psycholoog
- Vandecapelle Els, psychologe psychosociale dienst, gevangenis Oudenaarde
- Vandervelpen Jos, voorzitter Liga voor Mensenrechten
- Vandevijver Kathleen, directrice, gevangenis Oudenaarde
- Vanthuyne Tine, wetenschappelijk medewerkster vakgroep sociale agogiek, UGent
- Vercruyssen Barbara, justitie-assistente Justitiehuis Oudenaarde
- Vermassen Jef, advocaat

10. Bijlagen

10.1. Het verhaal van 5 jaar touché (juli 2012)

Ons verhaal vertrekt vanuit frustratie en verontwaardiging en heeft een geschiedenis van botsen, struikelen, opnieuw kwaad worden, ... Het is een verhaal over agressie en depressie als twee kanten van eenzelfde medaille, straffen en/of zorgen als reactie op gedrag dat schade toebrengt, zoeken naar veiligheid in plaats van risico verminderen... Maar evengoed gaat ons verhaal over kracht, vertrekt het vanuit de onwil om te geloven dat sommige dingen niet kunnen veranderen en goesting om iets constructiefs binnen te brengen in een in se destructieve wereld en problematiek en heeft het een geschiedenis van doorzetten, opnieuw recht krabbelen, nieuwe oplossingen zoeken, kicks wanneer iets uiteindelijk toch lukt, ...

Ons verhaal, dat is dat van de oprichters, de cliënten, de medewerkers, de vrijwilligers, de ondersteuners, de families van de cliënten, het gevangenispersoneel, ... Het gevecht van touché als organisatie kent immers veel gelijkenissen met dat van gedetineerden, maar ook met dat van hun kinderen, gevangenisdirecties, ...

In 2005 was Peter* gedetineerde in de gevangenis van Gent. Zijn frustraties waren hem voor de zoveelste keer de baas geworden, en nu zat hij voor de 13de keer binnen omwille van slagen en verwondingen. Eigenlijk zat hij al jaren gevangen in een vicieus patroon: conflicten in zijn omgeving geraakten niet opgelost, zijn machteloosheid en frustratie groeiden hierdoor, waardoor de kans dat de conflicten opgelost geraakten nog kleiner werd, ..., tot de boel ontplofte en geweld nog de enige uitweg was die hij zag. Dan kwam justitie telkens tussen, waardoor zijn frustratie nog groter werd (*"Want waar waren ze wanneer hij ze eens nodig had? Hij was immers al zijn hele leven slachtoffer van anderen en de maatschappij, en nog nooit was iemand tussen gekomen om hem te helpen!"*). Op den duur was een schijn van een mogelijk conflict voor hem genoeg om te ontploffen. En nu, na de 13de keer, wou hij op zoek naar een oplossing. Hij was de gevangenispoort beu gezien, en wou werk maken van zijn leven. Een paar maanden geleden was hij een meisje tegen gekomen met wie hij wel een toekomst voor zich zag. Maar zij wou niet met hem verder als hij zo agressief bleef. Motivatie genoeg om zijn probleem aan te pakken dus, alleen wist hij niet goed hoe hij het anders moest doen. En dus ging hij op zoek naar hulp. Hij ging aankloppen bij de PSD, bij JWW, bij de aalmoezenier, bij de directie van de gevangenis, bij de culturele dienst, ... Soms botste hij op scepsis, want *"waarom zou hij nu ineens zijn leven beteren?"*. Bovendien had hij nog vaak conflicten in de gevangenis, zowel met medegedetineerden als met het personeel, en voor sommigen bevestigde dit alleen maar het idee dat Peter een onverbeterlijke agressieveling was en zou blijven. Anderen reageerden positiever op zijn vraag, en vonden het sterk dat hij zelf iets aan zijn probleem wou doen. Alleen kon, mocht, wou niemand van hen dit zelf met hem opnemen, omwille van hun mandaat, ervaring, scholing, ... Dan maar op zoek naar diensten van buiten de gevangenis, maar ook daar botste hij op muren. De meeste hulpverlenende organisaties werkten of niet met justitiecliënteel of hadden schrik om met iemand met een agressieprobleem te werken. Intussen was hij voor de VI-commissie verschenen, waar hij ook zijn verhaal gedaan had. En ook hier dubbele reacties: goed dat hij op zoek ging naar een oplossing, maar *"waarom zou het nu ineens anders zijn?"*. Ze gaven hem het voordeel van de twijfel: als hij een agressiebegeleiding vond, zouden ze hem vrijlaten onder voorwaarden. Het werd lopen op een slappe koord voor Peter: hij wou er echt voor gaan, maar hij botste opnieuw op zijn oude zeer: hij vond niemand die hem wou helpen, en voelde zich in de kou staan. Soms leek het alsof het verder zetten van zijn oude leven en gewoontes toch gemakkelijker zou zijn, soms stak de frustratie weer de kop op. Maar evengoed wou hij het nu echt wel anders gaan doen, hij was zijn oude zelf beu geworden. Op dat moment kruiste zijn pad dat van de toenmalige begeleidsters van Slachtoffer in Beeld. In zijn zoektocht naar hulp probeerde hij immers alles wat mogelijk van betekenis kon zijn mee te pikken.

En met dat gesprek start het verhaal van touché. Voor ons was het verhaal van Peter de druppel. Wij kwamen immers al een aantal jaren mensen tegen in onze gevangenissen, maar ook buiten, in het kader van VI, met een gelijkaardig verhaal. Mensen die van zichzelf vonden dat ze een probleem hadden om zichzelf te beheersen, die merkten dat conflicten in hun leven steevast escaleerden, die moeite hadden om met agressie om te gaan, die voelden dat ze constant kwaad rondliepen, ..., en die hier bovendien hulp voor zochten, omdat ze merkten dat het niet zo eenvoudig is om dit gevecht op je eentje te leveren. En niet alleen zij zelf trokken aan de alarmbel, ook de maatschappij deed dat. Zo stond in voorwaarden die de VI-commissies oplegden vaak vermeld dat mensen een begeleiding rond agressie moesten gaan volgen, gingen justitieassistenten vaak aankloppen bij de hulpverlening voor cliënten met een

agressieprobleem, zagen rechters vaak dezelfde mensen keer op keer op zitting verschijnen voor telkens dezelfde feiten, moesten gevangenisdirecties mensen langer binnen houden omdat ze niet aan de voorwaarden voor een VI konden voldoen, ... Vergelijkbare verhalen als bij mensen met een verslaving, alleen was daar in de loop van de tijd een stevig aanbod rond uitgebouwd.

Wij probeerden eerst binnen de bestaande organisaties in het forensisch welzijnswerk, waaronder onze toenmalige werkgevers, ruimte te maken voor een dergelijk aanbod. Maar net als Peter botsten we daar op muren. Jarenlang werd er gesignaleerd dat er een groot tekort was aan hulpverlening voor gedetineerden en voor mensen die in het kader van VI vrijkwamen, en dan zeker voor mensen met een agressieproblematiek. Maar jarenlang bleef het hier ook bij. Niemand ondernam actie. We hebben het gissen naar het waarom, maar mogelijks spelen hier angst voor agressie, een gebrek aan politieke moed, schrik voor de reacties van de burger en de absurde Belgische splitsing tussen justitie en welzijn een rol in.

En dat zorgde op zijn beurt voor een pak frustratie bij ons. Als hulpverlener word je immers getraind in het zoeken naar mogelijke antwoorden op hulpvragen van cliënten, in het complimenteren van mensen die zelf hulp zoeken voor hun problemen, ... Wij hadden zin om aan de slag te gaan met mensen zoals Peter, en we zagen heel wat mogelijke antwoorden op zijn vraag. Maar omwille van de toenmalige situatie in het landschap van het forensisch welzijnswerk konden en mochten we hier niet op ingaan. Nadat we hier voor de zoveelste keer over tegen elkaar hadden lopen zeuren en hadden gevloekt op al onze beleidsmakers, en ook voelden hoe dit onze arbeidsvreugde drukte, besloten we dat we het dan maar zelf moesten doen.

Zo gezegd, zo gedaan. Na wat gezamenlijk denkwerk over wat we zoal zouden kunnen doen en opzoekingswerk naar onderzoek rond agressie en detentie, naar bestaande interventies, ... , zetten we het waarom, wat en hoe op papier. En met dat papier gingen we vervolgens de boer op. We passeerden bij gevangenisdirecties, mensen uit de PSD, een voorzitter van een VI-commissie, directies van CAW's en CGG's, criminologen, psychologen, projectmanagers, beleidsmedewerkers van de Vlaamse Gemeenschap, academici, ... Die gesprekken hadden allemaal dezelfde teneur: dit is absoluut nodig en biedt een antwoord op een reële en al lang bestaande nood!

Sommigen dachten ook concreet mee na over hoe we ons idee zouden kunnen realiseren. Dat bleek een ander paar mouwen te zijn. We richtten een vzw op, kozen een naam voor onze organisatie – touché, in alle mogelijke betekenissen, paste van in het begin perfect bij wie we zijn, wat we doen en hoe we dat doen – en gingen opnieuw de hort op, dit keer met een sterk onderbouwd dossier en mee ondertekend door een groep ondersteuners. We passeerden langs kabinetten, administraties, beleidsmedewerkers, politici, overheidsdiensten, stichtingen, OCMW's, ... Niemand schoot ons idee af, integendeel, het werd overal met enthousiasme onthaald, maar niemand leek ook bereid om zijn steentje bij te dragen. Iedereen gaf de fakkel door aan een volgende en vond dat iemand anders zijn verantwoordelijkheid moest opnemen. Terzelfdertijd begonnen een aantal gevestigde organisaties zich ook te roeren, niet om eindelijk toch een antwoord te bieden op de vraag van mensen zoals Peter, maar wel om duidelijk te maken dat nieuwe vissers in dezelfde vijver niet zomaar zouden worden toegelaten. Vreemd, vonden wij, want er was een schromelijk tekort en zij wilden dit duidelijk niet opvullen. Net als bij Peter was het soms heel verleidelijk om er gewoon de brui aan te geven.

Maar we vonden de nodige steun bij een aantal partners en voldoende doorzetting en daadkracht bij onszelf en samen met de directie, de toenmalige herstelconsulent, de PSD en JWW van de gevangenis van Oudenaarde werkten we een eerste experiment uit. Zo zouden we tenminste kunnen toetsen of ons idee, waar we intussen al meer dan een jaar mee bezig waren, ook in praktijk overeind zou blijven en zou werken. Dat experiment bestond uit een vijftal groepsessies met gedetineerden, om zowel methodisch als groepsdynamisch een aantal dingen uit te testen, in combinatie met een uitgebreide bevraging i.v.m. agressie(begeleiding) in combinatie met detentie bij de deelnemers, andere gedetineerden en personeel in verschillende functies in de gevangenis. Hiermee hadden we meteen ook een eerste naam voor ons aanbod, waar we in de jaren nadien steeds verder op zouden variëren: 'Creatief met agressie'.

Ahmed was één van de deelnemers aan dit experiment. Hij had zich ingeschreven omdat hij zichzelf wel herkende in de vragen die hij op de folder gelezen had:

Creatief met agressie

We werken rond kwaadheid en frustraties van mensen

- Bots je soms met andere mensen?
- Reageer je soms zo kwaad dat je er nadien spijt van hebt?
- Reageer je je soms af op anderen?
- Word je soms kwaad door onrecht dat je wordt aangedaan?
- Voel je je gefrustreerd als je geen gehoor krijgt voor je problemen?
- Voel je je soms machteloos?
- Heb je vaak de indruk dat anderen je kwaad proberen te maken?
- Voel je je soms uitgedaagd door anderen?

Hoe zit dit bij jou? Hoe wil jij omgaan met al deze gevoelens? Hoe wil jij omgaan met anderen?

- Wat moet je hiermee?
- Is agressie het enige antwoord?
- Hoe kan je hier anders mee omgaan?
- Wat kan jij hieraan veranderen?
- Hoe kan je dit anders aanpakken zodat je vooruit geraakt?

Hij hoorde vaak van anderen dat hij agressief overkwam, en hij zat onder andere voor slagen en verwondingen in de gevangenis. Zelf wist hij niet goed wat hij hiervan moest denken, want hij zou zichzelf niet omschrijven als een agressieveling. *“Ik ga nooit zomaar uit mezelf agressief worden, ik reageer alleen wel op agressie van anderen.”* Waar hij wel last van had, was *“inwendige stress en piekeren, die ik er moeilijk uit krijg”*. Het was voor hem zoeken om in een groep van medege-detineerden open te kunnen praten, maar dit lukte hem steeds beter. Op het einde van het experiment gaf hij aan dat net dat hetgene was dat hem ook kon helpen in het omgaan met zijn inwendige stress: meer leren praten over wat hem bezighield, waardoor het niet in zijn systeem bleef zitten en hij ook reacties van anderen kon horen en dat hielp hem dan weer om te relativieren.

Net als de meeste anderen gaf Ahmed aan dat hij veel aan de sessies had gehad, dat het in al zijn jaren detentie de eerste keer was dat hij op die manier over zichzelf had nagedacht en was aangesproken, dat vooral de positieve aanpak en *“als mens behandeld worden”* belangrijk geweest was, dat een combinatie van groepswork en individuele gesprekken het beste zou zijn, en dat opvolging nu belangrijk zou zijn. Ook uit onze eigen evaluaties en de bevraging van het gevangenispersoneel kwam de nood aan een stapsgewijs aanbod dat gecontinueerd zou kunnen worden, zowel binnen de muren als over de muren heen, waarbij mensen op lange termijn welkom zouden zijn naar voor. Dit volgt de logica van alle mogelijke theorieën over maatschappelijke kwetsbaarheid, mensen met problemen in de maatschappij, ...: om hier oplossingen voor te zoeken moet je het aandurven om een relatie op te bouwen met mensen, moet je zelf betrouwbaar en respectvol zijn, moet je mensen toelaten om fouten te maken en ze te herstellen zonder ze te laten vallen, moet je de tijd durven nemen om vertrouwen te verdienen, ... En toch, in praktijk doen we het omgekeerde: we sluiten mensen jaren op, geïsoleerd van hun sociale context, gaan nooit met hen in gesprek over wat ze nodig hebben, bestraffen alleen wat ze fout doen, taxeren hun ‘risicogehalte’ op het einde van een jarenlange detentie, verwachten dat ze hiervoor hun levensverhaal en alles wat misgelopen is op tafel leggen bij iemand die ze tot dan toe nog nooit gesproken hebben, bieden ze hier en daar een korte cursus aan over hoe ze met het leven moeten omgaan, vinden dat ze begeleiding moeten volgen eens ze buiten zijn, opnieuw bij mensen die ze niet kennen en die vaak ook de detentiecontext niet kennen, ...

Oplossingsgericht als we intussen waren, probeerden we deze absurde realiteit te vertalen in wat er dan wel zou werken, hoe de theorie wel consequent in praktijk gebracht zou kunnen worden, en brouwden wij hier ons eigen constructief model uit, zodat maatschappelijke kwetsbaarheid net maatschappelijke kracht zou kunnen worden. Hiervoor zouden we bij onszelf moeten beginnen, zo vonden we, ook al maakten we het onszelf hier niet altijd gemakkelijk mee. Zo beslisten we dat, eens we een traject met iemand gestart hadden, die persoon welkom bleef zolang die dat zelf nuttig vond. Met iedereen die dat wou zouden we ook in gesprek gaan, en ons niet laten tegenhouden door 'veiligheidsvoorschriften' of 'dossierinformatie'. Als mensen opnieuw in problemen kwamen en hierdoor bijvoorbeeld in de isoleercel belandden, zouden wij ze net dan zeker gaan opzoeken en bijstaan, vanuit de overtuiging dat crisismomenten niet alleen intens en lastig, maar ook de sterkste leermomenten zijn.

Met die lessen uit het experiment vonden we dat het goed zou zijn om tegelijk binnen en buiten de gevangenis een aanbod op te starten, dat continu zou doorlopen en dat zou bestaan uit een combinatie van individueel en groepswork, waarbij de inhoud zou afgestemd worden op wat op dat moment het beste antwoord zou bieden op de nood van de mensen met wie we werken. Wetende dat dit niet zou passen binnen een aantal sterke tendensen (schaalvergroting, protocollair werken, afgebakend aanbod, ...), gingen we toch opnieuw in gesprek met verschillende overheden en stichtingen. Velen waagden de sprong niet, maar plots was het zover: zowel de provincie Oost-Vlaanderen als een anonieme stichting geloofde in ons en wou ons financieel ondersteunen om ons verhaal waar te maken. In september 2008 zouden we officieel kunnen starten. We begonnen vol enthousiasme aan de voorbereidingen: gevangnissen, SURB's en justitiehuzen informeren, een gespreksruimte zoeken, telefoons en mailboxen regelen, ons verdiepen in werkgeversaanleggenheden, ...

En middenin die zoektocht kwam in april één van de eerste mailtjes in onze officiële touché-mailbox binnen. Het was een bericht van Ahmed, dat luidde als volgt:

"Mijn naam is Ahmed, ik heb een tijdje geleden deelgenomen aan het aanbod 'Creatief met agressie' in de gevangenis van Oudenaarde.

Sinds 19 maart 2008 ben ik weg uit de gevangenis van Oudenaarde en ik verblijf momenteel in CIC de Sleutel.

Ik moet hier dan ook een residentiële opname afwerken om mij aan mijn voorwaarden te houden. Ik zit hier eigenlijk totaal niet op mijn plaats, ik heb geen drugsprobleem terwijl al de andere mensen hier zitten om hun drugsprobleem onder controle te kunnen houden. Je kunt je waarschijnlijk wel voorstellen dat dit zeer lastig is voor mij.

Nu ik doe wat ik moet doen om dit programma hier zo snel en goed mogelijk af te werken. Ik vroeg mij af of het mogelijk zou zijn om eens bij jullie op gesprek te komen.

Ik ben er van overtuigd dat zo een gesprek mij goed zou doen. Tijdens jullie sessies in de gevangenis heb ik veel geleerd en ik heb echt behoefte om eens een gesprek aan te gaan over inwendige stress en tegenstrijdige gevoelens. Dat kan hier ook wel, maar het is niet hetzelfde. Daarom dat ik mij tot jullie richt met de vraag of jullie me eens zouden kunnen uitnodigen voor een gesprek of sessie naargelang het voor jullie past."

Op dat moment hadden we eigenlijk nog geen werkingsmiddelen, en zelfs nog geen gespreksruimte, maar we vonden dat we hierop in moesten gaan. We konden de ruimte van een bevriende therapeut gebruiken in afwachting van een eigen ruimte, en maakten een afspraak met Ahmed. Hij verscheen samen met zijn vriendin. Beiden waren blij dat Ahmed vrij was, en ze genoten met volle teugen van die herwonnen vrijheid. Zo vertelden ze honderduit over de wandeling door de stad naar het gesprek, wat ze allemaal gezien hadden, hoe ze genoten hadden van het feit dat ze zelf de route hadden kunnen kiezen, dat ze door het park gekomen waren, ... Anderzijds gaven ze aan dat die nieuwe situatie ook wel spanningen gaf, aangezien ze nu plots na jaren gevangenisbezoek echt samenwoonden, samen een kindje moesten opvoeden, Ahmed niet zo gemakkelijk werk vond en intussen ook geen vriendenkring meer had (want met zijn vrienden van vroeger mocht en wou hij geen contact meer), terwijl de vrienden van zijn vriendin nogal sceptisch stonden tegenover hun relatie, ... En Ahmed merkte dat het net nu weer niet zo gemakkelijk voor hem was om hierover te kunnen praten. Hij voelde hoe zijn "inwendige stress" weer toenam en had schrik dat hij plots zou ontploffen, waardoor hij weer kapot zou maken wat hij aan het opbouwen was. Zijn vriendin had hem nog nooit weten ontploffen, maar door de verhalen uit zijn verleden wist ze dat dit serieus kon zijn, en ze had hier wel schrik voor. Daarom was ze nu meegekomen op gesprek, want zij vond het ook belangrijk dat Ahmed hierrond begeleid werd. We

beslisten dat we elkaar in het begin wekelijks zouden zien, dat we hierover afspraken zouden maken met de justitieassistent en de Sleutel, en dat Ahmed meestal alleen zou komen, maar af en toe ook samen met zijn vriendin.

Een paar weken later viel de tweede aanmelding in de bus, opnieuw voor de voorziene start, maar ook hier gingen we op in, omdat onze ontstaansreden net het verhaal was dat geschetst werd door de justitieassistent:

“Naar aanleiding van een reeds maanden aanslepende zoektocht naar een begeleiding voor mijn cliënt kreeg ik uw gegevens door van mijn collega. Is het al mogelijk om cliënten bij jullie aan te melden?”

Het gaat om Bart, 28 jaar oud. Hij heeft een voorwaardelijke invrijheidsstelling lopen sinds juni 2006. Tot ongeveer een jaar geleden liep dit probleemloos behalve de voorwaarde rond agressiebegeleiding die niet ingevuld raakte. Betrokkene werd meermaals veroordeeld voor feiten die gepaard gingen met agressie. Bart heeft zich altijd meewerkend opgesteld ook naar deze voorwaarde toe: hij ging reeds op intake in het CA en het CGGZ. Een aanmelding bij een leerproject was ook niet mogelijk gezien zijn statuut. Ook bij de eerste twee instanties kwam hij niet in aanmerking omwille van VI-statuut. Hij is wel nog een tijdje in begeleiding geweest bij een ander CGGZ. Hij woonde immers aanvankelijk elders maar ging dan samenwonen met zijn vriendin in Gent. Hij ging toen ook werken in de bouw zodat het uiteindelijk niet meer praktisch haalbaar was om in zijn begeleiding daar verder te zetten. Sinds vorig jaar is zijn relatie beëindigd. Bart heeft het hier zeer moeilijk mee, het einde van die relatie weegt zwaar door. Ook is hij de voorbije maand geconfronteerd met familiale problemen. Een begeleiding zou nu zeker aangewezen zijn. Ik probeer hem zo goed mogelijk op te volgen omdat ik de indruk heb dat deze stressfactoren sterk doorwegen op zijn agressieproblematiek.”

Bij de officiële start in september hadden we dus eigenlijk al twee begeleidingen buiten de gevangenis lopen. Vanaf dan begonnen de aanmeldingen voor begeleidingen buiten de muren ('Verder met agressie') binnen te stromen, en ook de tweewekelijkse groep in de gevangenis ('Creatief met agressie') liep snel vol. Twee maanden later konden we ook onze eerste deeltijdse werknemer in dienst nemen. Een deel van het werk dat we deden werd vanaf nu dus ook betaald. Nu was het echt.

In 2009 verstevigden we de fundamenten van onze werking, onder andere door de tweede werknemer in dienst te nemen. De groep in de gevangenis liep door met steeds meer deelnemers en werd uitgebreid met een evaluatiesessie met mensen uit de sociale context van de deelnemers. Zo zaten we samen met Kenny en zijn ex-vriendin. In het verleden had hij vaak geweld gebruikt onder andere tegen haar. In dit gesprek vertelde Kenny haar wat hij bij touché gevolgd en geleerd had over zichzelf, hoe hij nu terugkeek op wat er tussen hen gebeurd was en wat zijn toekomstplannen waren. Mohamed wou dan weer graag een gesprek met zijn moeder en zus. Alle drie waren ze wat zenuwachtig voor dit gesprek, *“want ze waren niet gewoon om op die manier en over zo'n dingen met elkaar te praten.”* Dit werd een hevig gesprek, waarbij Mohamed het af en toe zwaar kreeg, omdat *“de effecten van wat ik deed nu zo heel erg duidelijk worden, en ik heb hen nooit willen kwetsen”*. Het gesprek eindigde met de boodschap dat zowel zijn moeder als zijn zus wel zagen dat hij nu erg zijn best deed om dingen anders aan te pakken, en dat ze dat wel apprecieerden. Ook de begeleidingen buiten liepen verder en er startten veel nieuwe begeleidingen op. Ook in die begeleidingen zagen we regelmatig mensen uit de context van onze cliënten. We kregen verschillende partners, broers, zussen, moeders, ... over de vloer. Op financieel vlak vonden we naast de provincie ook het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, Welzijnszorg, Oever en de gevangenis van Oudenaarde bereid om een steentje bij te dragen. Het jaar werd afgesloten met een persconferentie, waarbij Ahmed graag zijn verhaal wou vertellen: *“Vroeger was ik meer impulsief en een beetje explosief, terwijl ik nu beter en beter leer om daarmee om te gaan, dingen aan te pakken, erover te praten.”*

2010 werd een jaar van drive, actie en van groei, van erkenning en waardering met als constante de zoektocht naar middelen om dit waar te maken. Naast de reeds bestaande ondersteuners, kwam de stad Gent dit jaar voor de eerste keer over de brug met een projectsubsidie. We lanceerden zelf ook een actie 'Geweldig Geraakt!': met kunstwerken van gedetineerden, gevangenispersoneel, sympathisanten en ondersteuners lieten we post- en wenskaartjes drukken die we sindsdien te koop aanbieden.

Eén van de mensen die wekenlang aan een tekening voor touché werkte, was Najim. Toen hij zich inschreef voor touché, reageerde zowat de hele gevangenis hierop. De directie reageerde opgelucht, sommige pb's wensten ons succes, anderen vroegen zich af hoelang het zou duren voor hij bij ons de boel op stelten zou zetten, medege-detineerden geloofden niet dat hij echt zou deelnemen, ... Hij was immers gekend als één van de meest weerspannige gedetineerden in Oudenaarde, die voor het minste ontplofte en dan voor geen rede vatbaar was. Vechten met andere gedetineerden en conflicten met chefs waren dagelijkse kost. Daarover zegt hij nu zelf: *“Ik had geen hoop en ik aanvaardde mijn lot niet en daardoor aanvaardde ik ook geen gezag.”* Intussen leerde hij geduldiger zijn, geloven dat alles op een dag goed zal zijn, opnieuw tekenen en gitaar spelen om zijn frustraties te uiten in plaats van vechten, zien dat zijn familie belangrijker is in zijn leven dan de passanten in de gevangenis, praten over wat hij niet correct vindt in plaats van te slaan, ... Anderhalf jaar na zijn inschrijving lukt het hem om geen tuchten meer op te lopen, had hij met twee van zijn slachtoffers een bemiddelingsgesprek, gaat hij beginnende conflicten tussen medege-detineerden blussen, spreekt hij andere mensen aan als hij iets van zijn vroegere zelf in hen herkent, leert hij andere mensen de oefeningen aan die hij in de training leerde, werd hij verkozen tot afgevaardigde van zijn sectie voor de gedetineerdenraad waar hij samen met de directie voor moet vergaderen, ... Eén van de andere deelnemers beval hem intussen aan bij ons als nieuwe medewerker bij touché, *“want in de dagelijkse realiteit doet hij dat al. Ik zit hier dankzij Najim. Ik had zelf niet door dat ik een probleem had, tot hij mij aansprak. En hij had gelijk, ik voel mij nu veel beter dan vroeger.”*

Dat jaar werd onze werking uitgebreid met het project 'Buitengewoon met agressie', dat bestaat uit intensievere crisisen en overgangsbegeleidingen, bijvoorbeeld bij een incident in de gevangenis, vrijlating of heropsluiting. Aanleiding hiervoor waren een paar concrete ervaringen met cliënten. Zo gingen we één van onze cliënten opzoeken in de Afdeling Hoge Veiligheid in de gevangenis van Brugge. Zo kregen we op een gegeven moment te horen dat Ali in de isolatiecel zat na een gevecht op de wandeling. Ali had een reeks groepsessies gevolgd, en was aangemeld voor een individuele begeleiding buiten. De adjudant wist dit, en gaf aan dat het misschien wel goed zou zijn dat hij door iemand van touché gezien zou worden, omdat hij het moeilijk had en het voor het bewakend personeel niet zo gemakkelijk was om met hem te praten. Na een aantal telefoons over en weer met directie en centrum kregen we de toestemming om Ali eventjes te spreken. Dat bleek inderdaad niet zo simpel te zijn. Voor ons niet, omdat een strafcel binnen gaan en daar iemand die je kent te zien zitten, op zijn minst een ingrijpende ervaring is. Maar ook voor Ali niet. Die was over zijn toeren en vond het bovendien ook lastig om in die omstandigheden gezien te worden. Na een korte onderhandeling met de directie over een sigaret, water en een koran om te kunnen bidden, konden we ons een paar minuten rustig zetten op de matras op de grond. Op de vraag wat hij op die moment nodig had, antwoordde Ali *“zoeken hoe ik de volgende 7 dagen hier kan doorkomen zonder zot te worden.”* Dus gingen we zoeken. In het verleden had bidden hem al vaak geholpen, de gedachte dat hij al veel ergere dingen doorstaan en overleefd had, en zingen. Later vertelde Ali dat hij de akoestiek van de ruimte in de strafcel gebruikt had om zijn stem te oefenen en dat hij meer en beter dan ooit gezongen had. We vertrokken met de belofte om hem de dag dat hij uit de strafcel kwam, zouden zien voor een gesprek, en met het verhaal van de wolf:

“Een jonge Canadese aboriginal vertelt zijn grootvader hoe wanhopig hij is. Hij heeft niets in zijn leven: geen werk, geen beroeps-kennis om aan werk te komen, en het meisje dat hij graag ziet heeft het uitgemaakt. De helft van de jongens waar hij mee opgegroeid is heeft al zelfmoord gepleegd en de rest is even hopeloos als hij. De meeste dagen zitten ze samen en drinken ze zich te pletter. Hij ook, wat kan hij anders doen?

Zijn grootvader luistert aandachtig en denkt na. Dan zegt hij hem: ‘De wanhoop is een wolf. Die wolf is vreselijk krachtig. Hij zal je doodbijten en je ziel opeten. Maar de hoop is ook een wolf, even krachtig, en hij kan voor jou met de wolf van de wanhoop vechten.’

De oude man zwijgt. Zijn kleinzoon roept: ‘Maar grootvader! Je moet me zeggen – welke wolf wint het gevecht?’ En de grootvader antwoordt: ‘De wolf die jij gaat voeden’.”

In diezelfde periode werd Jan, die al een achttal maanden in begeleiding was, eerst met UV's vanuit de gevangenis, later in ET en de laatste periode in VI, opnieuw opgesloten. Zijn VI werd herroepen na een incident met zijn vriendin. Zijn justitieassistentente had ons hiervan op de hoogte gebracht en kort erna belde Jan ons zelf op vanuit de gevangenis, met de vraag of hij nog verdere gesprekken kon hebben. Hij had hier immers veel aan, en zeker nu er van alles mis gelopen was, wou hij dit bespreken in zijn begeleiding. En dus gingen wij hem opzoeken in de gevangenis, en we beslisten om dat regelmatig te doen tot hij opnieuw buiten op gesprek zou kunnen komen.

Zowel bij Ali als bij Jan merkten we dat de begeleiding na deze periode in een stroomversnelling kwam, alsof deze incidenten niet alleen voor een crisis gezorgd hadden, maar ook voor een keerpunt in de begeleidingsrelatie. Jan zei het een hele tijd later zo: *“Ik was bang dat jullie mij niet meer zouden willen zien, want ik had het nog maar eens verkloot. En de meeste diensten werken toch ook alleen maar of binnen of buiten de gevangenis. Maar ik ben blij dat ik het toch geriskeerd heb om te vragen of ik jullie kon blijven zien. Het feit dat jullie dit wilden doen alleen al, en dat jullie me niet hebben laten vallen, heeft me geholpen. En het feit dat ik direct met jullie kon praten over wat er misgelopen was en wat ik daarmee wou doen, heeft ervoor gezorgd dat ik mezelf niet te lang in zelfmedelijden kon en wou wentelen, of niet tegen alles foert zei – wat ik vroeger wel altijd deed als ik een tegenslag had -, maar dat ik me snel herpakte en net heel veel geleerd heb uit dit moment.”*

Voor de mensen die buiten de gevangenis op gesprek kwamen organiseerden we een aantal groepssessies. Hier namen telkens andere mensen aan deel, en we hadden ook een aantal ‘vaste klanten’. Zowel de oefeningen als het uitwisselen van verhalen en ervaringen bleken mensen te helpen.

De kers op de taart werd de toekenning van de Prijs voor de Mensenrechten 2010 aan onze werking:

“De Liga voor Mensenrechten reikt jaarlijks de Prijs voor Mensenrechten uit aan een persoon of organisatie die zich verdienstelijk heeft gemaakt in de verdediging van de mensenrechten.

Dit jaar gaat de prijs naar vzw touché voor hun bijdrage tot een meer zinvolle en meer humane strafuitvoering. Om de agressieproblematiek van (ex-)gedetineerden te verminderen heeft zij een transmuraal begeleidingsaanbod uitgewerkt. Als erkenning hiervoor ontvangt zij de Prijs voor Mensenrechten.

Ernstige geweldsmisdrijven houden het publiek, de media en de politiek in de greep. Ook in de gevangenissen is er geregeld agressie tussen gedetineerden en tegen het personeel. De recidivecijfers zijn dramatisch hoog. Er wordt o.i. te weinig geïnvesteerd in wat één van de doelen van de straf is: rehabilitatie. Mensen beter uit de gevangenissen laten vertrekken dan ze erin komen, vooral omdat dit de samenleving en slachtoffers veel ellende kan besparen. Vooral gevangenen met een agressieprobleem, die langdurige begeleiding nodig hebben, vielen in het verleden tussen wal en schip. Sinds kort wordt deze leemte gevuld door de medewerkers van vzw touché die (ex-)gevangenen trainen in agressiebeheersing, zowel binnen als buiten de gevangenis, zowel individueel als collectief. De aanpak van touché (‘Creatief met agressie’, ‘Verder met agressie’ en ‘Buitengewoon met agressie’) is uniek en vernieuwend. Touché hecht veel belang aan continuïteit in de begeleiding die liefst tijdig moet beginnen tijdens de detentie en die ook na de vrijlating niet ophoudt. Vzw touché bewijst dat aandacht voor de mens achter de strafbare feiten zeer doelmatig kan zijn, wat beleidsmakers nogal eens over het hoofd zien. Vzw touché ziet de cliënten niet als ‘producten’ of ‘risicofactoren’ maar als mensen met hun eigen talenten en gebreken, die alleen goed te bereiken zijn met wezenlijke aandacht. De resultaten zijn zeer bevredigend. Steeds meer instanties doen een beroep op touché (strafuitvoeringsrechtbank, centra algemeen welzijnswerk, psychosociale diensten...). Er moet meer geld komen om de wachtlijsten die er nu zijn in te korten. Een deel van de middelen die Justitie nu besteedt aan het vergroten van de celcapaciteit kan in plaats daarvan worden geïnvesteerd in projecten als touché. Investeren in agressiebegeleiding kost geld, maar is zeker lonend op de langere termijn in de vorm van minder recidive. Nog meer cellen bouwen is daarentegen louter symptoombestrijding.

Op een dag in het najaar van 2010 rinkelde de telefoon. Eén van de bestuursleden van de Liga voor Mensenrechten deelde mee dat hun prijs dit jaar naar touché zou gaan, en dat hun voorzitter ons graag wou spreken... Ontroerd, maar ook vol ongeloof – want de erkenning deed deugd, maar serieus, wie waren wij als klein, pas geboren vzw'tje in het landschap van de strijd voor mensenrechten? – gingen we samen met de Liga de prijsuitreiking voorbereiden. We vonden het allebei belangrijk dat onze cliënten hierbij betrokken konden worden, want uiteindelijk ging het vooral over hen. Dat zorgde voor allerlei praktische moeilijkheden, want ook hier stonden de muren van de gevangenis in de weg: gedetineerden mogen de gevangenis immers niet verlaten en ex-gedetineerden mogen niet meer binnen in een gevangenis... Uiteindelijk gingen de prijsuitreiking en de speeches door in de gevangenis en de receptie in de ambtswoning net buiten de muren van de gevangenis.

Twee weken voordien kregen de gedetineerden al hun eigen receptie, én een gesprek met Jos Vander Velpen, voorzitter van de Liga voor Mensenrechten. Beide kanten bleken zich grappig genoeg klein en vereerd te voelen tegenover elkaar. In het begin onwennig en aftastend – zoals bij de start van elke nieuwe groep in de training – maar al snel honderduit gingen de mannen aan het vertellen. Gezamenlijke verontwaardiging over de realiteit van onze huidige strafuitvoering, schaamte over de gemaakte fouten, trots over wat er intussen geleerd en bereikt werd ondanks de vorige twee zaken en een akkoord over het scenario voor de dag van de prijsuitreiking en het persmoment waren de resultaten van het gesprek.

En dan de grote dag. Abdel zat al een tijdje in de training, in zijn woorden om te leren *“zelf de baas te zijn over een situatie in plaats van omgekeerd”*. Hij was al vaak in problemen geraakt doordat hij erg impulsief reageerde. Wanneer hij iets onrechtvaardig vond of wanneer hij het gevoel had dat iemand misbruik van hem probeerde te maken en hem dus niet als evenwaardig behandelde, werd er precies een knop omgedraaid in zijn hoofd, stopte hij met denken en reageerde hij puur op zijn gevoel. Nadien had hij vaak spijt van zijn reacties, want die waren vaak niet in proportie met de situatie en leidden er bovendien vaak toe dat alles nog erger geworden was. De laatste maanden slaagde hij er steeds beter in om te herkennen wanneer het fout zou kunnen lopen, *“de pauzeknop in zijn hoofd in te drukken door efkes alleen maar te ademen en te tellen, om zijn hoofd weer aan het werk te kunnen zetten om eerst te denken en dan pas te doen”*. Waar hij zichzelf in het begin van de training hiervoor een 2 op 10 gaf, stond hij nu toch al op een 7. Hij was erbij op de receptie met Jos Vander Velpen, en had daar al verteld hoe hij aan zichzelf werkte, en sterk meegedacht over hoe onze strafuitvoering volgens hem efficiënter zou kunnen werken als de maatschappij een gelijkaardig leerproces zou doormaken. Op de persconferentie herhaalde hij wat hij aan het leren was: *“Ik moet eerst nadenken wat de gevolgen kunnen zijn, gewoon beter omgaan met uw woede”*. Tijdens de prijsuitreiking zelf zaten wij samen met de gedetineerden tussen de genodigden te luisteren naar de speeches. Eén van de sprekers was de voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank, die een paar weken voordien de vraag van Abdel om voorwaardelijk vrij te komen opnieuw uitgesteld had. Aan de ene kant snapte Abdel de logica van de SURB wel, maar anderzijds voelde hij zich steeds moedelozer en hopelozener worden, en vormde dit voor hem een sterke uitdaging op zijn gevoelige plek (een gevoel van onrechtvaardigheid). Hier was hij al een paar weken mee aan het worstelen, toen hij naast ons zat te luisteren naar de woorden van de voorzitter. Na een paar minuten werd hij onrustig, hij begon te schuifelen op zijn stoel, sneller te ademen, te grommen, ... *“Wat denkt die wel, hier de schone jan komen uithangen en zeggen wat voor fantastisch werk jullie hier doen, terwijl hij zelf mensen tegenhoudt om aan hun toekomst te werken!”*, fluisterde hij ons in het oor. En ook *“Ik ga ernaartoe vliegen he, en daar van voor ook eens mijn gedacht zeggen!”*. Sterk voor hem was dat hij, ondanks zijn stijgende woede, tegen ons bleef praten. Dat gaf ons de kans om ook met hem te praten. We deden samen één van de ademhalingsoefeningen uit de training, lachten samen met het toeval dat hij net nu tegenkwam waar hij al maanden aan werkte, vroegen ons af wat hij dan zou willen zeggen en of nu naar voor vliegen het resultaat zou geven dat hij wou, ... Stilaan zakte zijn woede, en met hem werd het publiek rond hem, dat zijn spanning gevoeld had, ook weer rustiger. Toen een andere gedetineerde tijdens de speech van de minister van Justitie, die al in verkiezingsstrijd leek te zitten en het vooral over zijn verwezenlijkingen als minister had, zich druk maakte over het feit dat het *“hier toch over ons moest gaan, en niet over hem!”*, hielp Abdel hem op zijn beurt om te blijven ademen. En uiteindelijk raadde hij ook ons, de begeleiders van touché aan om ook maar eens onze eigen oefeningen toe te passen om rustig te blijven... In de chaos na de speeches verloren we Abdel uit het gezicht, en plots zagen we hem bij de voorzitter van de SURB staan. Nadat hij die gefeliciteerd had met zijn speech, had hij hem uitgelegd wat het rumoer geweest was en waar hij wel en niet mee akkoord gegaan was. Het gesprek eindigde met een handdruk.

Het jaar nadien werd paradoxaal genoeg één van de moeilijkste jaren. Terwijl we enerzijds noodgedwongen met wachtlijsten moesten gaan werken, was de financiële situatie nijpender dan ooit. Zowel als organisatie als met onze cliënten verlegden we onze grenzen. Naar aanleiding van de prijs van de Liga werden we opgemerkt en gecontacteerd door Ashoka, die potentieel in ons ziet als sociale ondernemers. We werden partner van de gevangenisactie van de Bond Zonder Naam. We gingen ons samen met een ganse groep andere betrokkenen buigen over de hertekening van ons strafuitvoeringssysteem. Met cliënten deden we meer begeleidingsgesprekken dan ooit, begeleidden we mensen mee in een bemiddelingstraject met hun slachtoffer bij Suggnomè, gingen we bij een aantal mensen op huisbezoek, en zagen we steeds meer mensen uit de context.

Zo hadden we een gesprek met Eva, dochter van Eric. Die had de training in de gevangenis gevolgd en kwam nu ook al een tijd in begeleiding buiten de gevangenis. Toen hij in de gevangenis belandde was zijn dochter 5 jaar, intussen was ze een puber van 15 jaar. Zij was voor Eric de reden om vol te houden, om zijn best te doen, om van de drank af

te blijven, om te blijven leven. Hij had haar heel erg gemist toen hij in de gevangenis zat, maar wist anderzijds ook dat hij haar nu niet kon gaan claimen. Zij had het op haar beurt ook niet gemakkelijk. En ze moesten dus samen op zoek naar een nieuw evenwicht nu Eric als vader terug vrij was. Dat vonden ze uiteindelijk in een regeling dat Eva om de twee weekends bij haar vader zou gaan. Eén van de spanningen tussen hen was een taboe op de feiten die Eric gepleegd had. Hoewel deze gebeurtenis een ontzettend grote invloed had op hun levens, Eva hier veel vragen over had en Eric dagelijks mee bezig was, hadden ze er nog nooit met elkaar over gesproken. In het gesprek dat wij met Eva hadden, gaf ze aan dat ze hier ooit wel eens met haar vader over zou willen spreken, omdat een aantal dingen voor haar onduidelijk waren, maar nu nog niet. Ze wou wel graag dat wij dat zo aan haar vader zouden zeggen. Eric op zijn beurt weet dat dit gesprek er ooit zal komen, maar heeft hier veel schrik voor, en wil dan ook wel graag op voorhand nadenken over wat en hoe hij aan zijn dochter zou kunnen vertellen.

Op vraag van een leerkracht in een middelbare school, bij wie een leerling door de jeugdrechter in een jeugdgevangenis geplaatst werd, gingen wij samen met twee cliënten een voormiddag langs. Op de trein onderweg naar zee, want daar lag de school, overlegden ze onderling wat ze wel en niet wilden vertellen, wat ze zouden willen vragen, wanneer ze content zouden zijn met hun inspanning, ... Hoe dichter we kwamen, hoe zenuwachtiger ze werden (*"Ik hoop dat ik niet toeklap en helemaal niets meer kan zeggen!"*). Dat bleek een gedeeld gevoel te zijn met de 12 leerlingen die op ons zaten te wachten. Om het ijs te breken begonnen wij te vertellen over touché en deden we meteen een kleine oefening die we ook in onze groepen doen. Dat hielp, al snel bleken er nogal wat gelijkenissen te zijn, ontdekten de leerlingen dat ze mensen op bezoek kregen die een fout gemaakt hadden in plaats van monsterlijke criminelen, en merkten onze cliënten dat de leerlingen oprecht geïnteresseerd waren in hun verhaal. In wat volgde moesten wij nauwelijks nog tussenkomen: er werden verhalen, ideeën, vragen, ervaringen uitgewisseld, vooroordelen afgetoetst, advies ingewonnen, ... Nadien lieten beide cliënten weten dat ze graag meer van dat soort dingen zouden willen doen, en de leerlingen gaven aan dat ze een heel boeiende voormiddag gehad hadden: *"Ik vond het een interessante ontmoeting met jullie. Het is iets apart om het van een gedetineerde zelf te horen. Het was leerrijk en vooral grote spanning om te weten hoe het daar echt is."* *"Het heeft mij geholpen om zelf in de toekomst agressieve momenten te proberen vermijden en het heeft me opgelucht om mijn verhaal te kunnen vertellen tegen mensen die echt weten wat het is om problemen te hebben."* *"Het was zeer leerrijk om het horen hoe het in zijn gang gaat in de gevangenis, hoe de regels in de gevangenis werken. Ook dat iedereen een weg kan uitgaan, een goede weg of een slechte weg."*

De nijpende financiële situatie maakte dat zowel wij als onze partners opnieuw creatief werden. De directie van de gevangenis van Oudenaarde greep de aankondiging van de aankomst van de Ronde van Vlaanderen in Oudenaarde aan om een eigen gevangenisronde te organiseren. De opbrengst van de kilometersponsoring zou dan naar touché gaan. We vonden een groep sympathisanten bereid om samen met ons een benefietevenement te organiseren. We gingen opnieuw aankloppen bij de stichting die ons had helpen opstarten, en vonden die bereid om nog eens in ons te investeren.

Dit alles zorgde ervoor dat we niet ontmoedigd werden door alle njets bij de overheden. We bleven hen aanspreken met de vraag om allen een stukje van de verantwoordelijkheid op te nemen. Ons inziens is de aanpak van agressie (in het algemeen, maar zeker ook bij onze doelgroep) een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom kiezen wij liefst voor een puzzel van verschillende financieringsbronnen: cliëntbijdragen, giften van burgers, verkoop van materiaal gemaakt door onze cliënten, giften van stichtingen, bijdragen van gevangenisinstellingen, de opbrengst van een benefiet, de steun van serviceclubs, sponsoring door bedrijven, maar zeker ook van de bevoegde overheden. Ook voor die laatste vinden wij dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is van verschillende overheden: de steden, de provincie, de Vlaamse gemeenschap en de federale overheid. In de loop van de 5 jaar dat we bestaan hebben we geregeld aangeklopt bij deze bevoegde overheden. Tot nu toe heeft dat alleen tijdelijke en éénmalige projectmiddelen opgeleverd van de stad en de provincie. In al deze gesprekken botsen we vaak op dezelfde moeilijkheden, waaronder de versnippering in ons land, die erin plaats van een gedeeld opnemen van verantwoordelijkheid voor zorgt dat uiteindelijk niemand echt verantwoordelijkheid opneemt. Dit is voor ons vergelijkbaar met de drive van waaruit we onze organisatie oprichtten: een frustratie over de versnippering aan hulpverlenende organisaties, die naar elkaar kijken om oplossingen aan te bieden, waardoor uiteindelijk een grote groep met een grote nood uit de boot viel. We blijven echter wel streven naar een gedeelde puzzel, omdat we ervan overtuigd zijn dat dit de enige manier is om tot een oplossing te komen. En bovendien weegt het gezamenlijk opnemen van verantwoordelijkheid uiteindelijk voor iedereen veel lichter. Tot op vandaag viel dit echter in dovemansoren.

De eerste helft van 2012 was intensief, bemoedigend en zat vol constructieve drive. De actie van de Bond Zonder Naam zorgde ervoor dat detentie een gespreksonderwerp werd in de huiskamer en op café; de 6 coureurs van de 'Ronde op Rollen' fietsten het ganse parcours uit een mooi bedrag bijeen; ons aanbod werd uitgebreid met het project 'Krachtveld', waardoor we actiever met de context van onze cliënten kunnen gaan werken; het benefiet 'café touché' in de Vooruit in Gent was op elk vlak een groot succes; we vonden een aantal partners bereid om mee met ons op zoek te gaan naar middelen om te kunnen blijven bestaan; we kregen de goedkeuring om fiscale attesten af te leveren voor giften; onze Raad van Bestuur wordt uitgebreid; en de eerste stenen werden gelegd voor een samenwerking tussen gedetineerden en jongeren, in een gezamenlijk project met de gevangenis van Gent en vzw Jong.

Onze werking toont dat oplossingsgericht en constructief werken binnen de gevangenis mogelijk is en bovendien vruchten afwerpt. De werkzame ingrediënten, die tegelijk de randvoorwaarden vormen om te kunnen slagen, zijn volgens ons: werken op mensenmaat, daadkracht en actie, keuzevrijheid, hoop, een niet-gefragmenteerd aanbod en samenwerking. Het slechte nieuws is dat er politieke en andere moed nodig is om hiervoor te kiezen en hierin te investeren. Het goede nieuws is dat deze aanpak werkt.

We eindigen graag met een aantal recente uitspraken van cliënten, die ons duidelijk maken dat we moeten blijven vechten voor ons aanbod:

"Ik vind het belangrijk dat er activiteiten worden aangeboden, en zeker rond agressie. In de gevangenis zijn er al weinig activiteiten maar het is belangrijk dat mensen leren omgaan met hun kwaadheid. Want er zijn hier redenen om kwaad te worden maar het is heel moeilijk om dat te uiten en er wordt weinig of niets aan gedaan. Bij mij toch niet. Als jullie er niet zijn, zijn er misschien helemaal geen activiteiten rond agressie."

"Vzw touché is voor mij een enorm hulpmiddel om mijn agressie onder controle te krijgen om de dingen van het verleden een plaats te kunnen geven. Ik volg dit nu bijna 2 jaar en ik moet eerlijk zeggen dat dit mij al een serieuze stap vooruit heeft gebracht. Het zou jammer zijn om deze enige hulp die we hier binnen kunnen krijgen omwille van financiële tekorten af te nemen. Voor mij is touché echt nodig om in een mooie toekomst te kunnen geloven!"

"Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij! Daarom bedankt voor alle organisatoren die vzw touché voor ons waar maken en dat het er is!"

"Vzw touché is voor mij belangrijk omdat ik wel de hulp kan gebruiken om mijn gevoelens op een andere manier te uiten dan agressie. Ik besef zeker nu na alles wat gebeurd is dat een gesprek alleen soms nog niet genoeg is om iets wat je dwars zit aan de kant te zetten. De sessies met touché hebben meer te bieden vind ik en het kan me zeker helpen in de toekomst om geen feiten meer te plegen aangezien ze allemaal met geweld gebeurd zijn..."

Alle namen van cliënten zijn fictief.

10.2. Uitspraken van personeel en de cliënten van vzw touché

10.2.1. Uitspraken van personeel

“Vzw touché is één van de meest effectieve begeleidingsorganisaties die ik ken. Ze slagen er ook in om externe motivatie, druk of weerstand bij cliënten snel te doen kantelen en dan echt goed te werken met mensen.”

“In plaats van ervoor te zorgen dat hij een tuchtmaatregel krijgt door bijvoorbeeld te vechten, vraagt x nu soms zelf om zijn deur meer dicht te laten of hem met rust te laten in moeilijke periodes.”

“Wanneer ik weet dat een gedetineerde aan het werken is aan zijn agressieprobleem kan ik hier op een constructieve manier aan meewerken.”

“Onlangs heeft X dan wel weer gevochten, maar in het algemeen merk je wel dat hij meer moeite doet om te praten dan vroeger, en dat hij zichzelf kan kalmeren.”

“Soms zie je X iets doen met zijn ademhaling, waardoor hij weer rustiger wordt.”

“Wanneer mensen ambetant beginnen te doen, zou dat dan kunnen komen doordat ze niet weten hoe ze moeten uitleggen wat ze nodig hebben?”

“Zelfs de moeilijkste gedetineerden zien we naar touché komen, en horen we zeggen dat het hen helpt, dus het moet wel iets goeds zijn.”

10.2.2. Uitspraken van cliënten buiten de gevangenis

“Als ik eens een keer niet ben kunnen komen, voel ik dat mijn emmer weer voller is. Wanneer ik op gesprek ben geweest, voelt de emmer weer lichter.”

“Nog nooit heb ik op die manier gepraat over hoe ik me voel. Af en toe vind ik dat wel raar, maar ik moet toegeven dat het helpt. Ik voel me telkens opgelucht.”

“Ik kom hier omdat ik het zelf wil, niet omdat het moet van justitie. Ik wil dat het anders wordt en ik wil daar echt mijn best voor doen. Ik ben blij dat ik naar hier mag komen!”

“Ik weet dat ik een serieus agressieprobleem heb en dat dit niet van vandaag op morgen zal opgelost zijn maar nu ben ik er eindelijk mee bezig.”

“Wanneer ik hier geweest ben, voel ik mij altijd lichter.”

“Het echt beter met mij dan vroeger, de gesprekken hier hebben mij echt al verder gebracht. Ik kom niet zo snel meer in moeilijkheden doordat ik weet hoe het voelt als de spanning zich opbouwt en wat ik dan moet doen.”

“Mijn leven als ex-gedetineerde is soms echt moeilijk. Overal waar ik kom heb ik het gevoel niet gewenst te zijn, ik heb een stempel gekregen. Het is goed dat ik daar hier kan over praten. En het is goed om te merken dat ik hier geen stempel krijg.”

“De training van vzw touché helpt mij om een beter mens te zijn en hoe ik moet omgaan met moeilijke situaties. Het helpt mij om mijn agressie beter te plaatsen waardoor ik er een betere controle over heb. Ik besef ook dat ik mijn gevoelens nu rapper kan uiten tegenover een andere persoon.”

“Vechten hielp vroeger soms wel om me af te reageren, maar uiteindelijk maak ik er alleen maar meer brokken mee, waardoor ik dan weer een nieuwe reden heb om me te moeten afreageren, ... En zo ben je op den duur alleen nog maar aan het vechten, vooral tegen jezelf.”

“Ik ben nu veel veranderd, reageer een stuk kalmer. Ik hoop dat het nog beter wordt want het is zeer aangenaam voor mij en mijn familie.”

“Mijn vrouw weet dat ik hier ben en daar is ze blij om, ze kent jullie en ze heeft graag dat ik naar hier kom. Het is goed voor mij maar ook voor haar en voor de kinderen.”

10.2.3. Uitspraken van gedetineerden

“Onlangs sprak ik een gedetineerde die mij volledig aan mezelf deed denken, hoe ik was een aantal jaren terug. Ik heb hem aangeraden om zich bij vzw touché in te schrijven. Het heeft mij zoveel verder geholpen. Ik heb veel meer zelfvertrouwen, voel mij krachtiger, ik geloof weer in mijn toekomst!”

“Na mijn begeleiding bij vzw touché sta ik weer veel sterker in het leven.”

“Het is belangrijk dat er zoiets bestaat als touché binnen de gevangenis, want dan hebben we een mogelijkheid om te kunnen werken aan hoe om te gaan met moeilijkheden binnen een systeem waar daar nauwelijks ruimte voor is. Er bestaat nog niet zoiets als touché”

“Voor mij is het belangrijk dat er activiteiten worden aangeboden, en zeker rond agressie. In de gevangenis is het belangrijk dat mensen leren omgaan met hun kwaadheid. Want er zijn hier redenen om kwaad te worden maar het is heel moeilijk om dat te uiten en er wordt weinig of niets aan gedaan. Bij mij toch niet. Als jullie er niet zijn, zijn er misschien helemaal geen activiteiten rond agressie.”

“Door mijn ademhalingstechnieken toe te passen, voel ik mij een stuk rustiger waardoor ik mij ook rustiger gedraag.”

“Het zou jammer zijn om deze enige hulp die we hier binnen kunnen krijgen omwille van financiële tekorten af te nemen. Voor mij is touché echt nodig om in een mooie toekomst te kunnen geloven! Vzw touché is voor mij een enorm hulpmiddel om mijn agressie onder controle te krijgen om de dingen van het verleden een plaats te kunnen geven.”

Vzw touché is in het algemeen zeer belangrijk en nuttig voor mensen zoals ik die kampen met verschillende agressieproblemen. Het kan alleen positief zijn voor de toekomst en voor mijn re-integratie naar de maatschappij! Daarom bedankt voor alle organisatoren die vzw touché voor ons waar maken en dat het er is!”

“Het is goed om te horen wat wel goed gaat en wat je wel goed doet, in plaats van om voortdurend als ‘bedreigend’ te worden gezien. Als er in mij wordt geloofd, kan ik daar ook beter naar leven.”

“In het begin van mijn detentie was ik onhandelbaar voor de PB’s en ook in het verleden buiten de gevangenis was ik een echte straatjongen. Ik was zeer arrogant en zocht constant problemen. Door verschillende cursussen te volgen ben ik veel rustiger geworden en heb ik anders leren omgaan met bepaalde situaties en ben ik anders beginnen denken. Ik ben dus zeer dankbaar dat dergelijke organisaties bestaan!”

“Ik heb geleerd dat frustratie of stress een reactie is van het lichaam op iets wat als gevaar wordt waargenomen, als een bedreiging. Touché geeft ons een goed inzicht op dat vlak zodat we het onder controle kunnen houden. Stress en frustratie blijven bestaan maar met een begeleiding zoals touché krijgen we goed advies om er beter mee om te gaan zodat we in zo’n situaties ons beter kunnen gedragen.”

“Ik heb die tweewekelijkse sessies nodig om me eraan te helpen herinneren dat ik kan kiezen om andere dingen te doen dan me kwaad te maken.”

“Bij touché gaan we toch niet voor problemen zorgen; we komen daar net naartoe om onze problemen op te lossen!”

“Door probleemvragen te stellen worden problemen gecreëerd, door oplossingsvragen te stellen, worden oplossingen gecreëerd, deze quote heb ik onthouden van touché. Op deze manier probeer ik ook meer in oplossingen te denken en ernaar te handelen.”

“Ik geloofde hier in het begin echt niet in, maar toen zag ik dat x zich na een paar sessies anders, rustiger gedroeg op de sectie en zag ik dat de begeleiding hielp.”

“Ik heb geleerd om positiever tegen problemen aan te kijken en om tijd te maken voor mezelf. Ik voel me rustiger, mijn zenuwen zijn geminderd en mijn concentratie is verhoogd.”

“Ik stond er eerst negatief tegenover maar ik heb ingezien dat dit wel kan helpen. Ik voel mij anders, ben binnenin rustiger geworden en ik kan meer dingen negeren. Ik heb bijvoorbeeld geleerd dat gedachten maar gedachten zijn en niet meer. En die gedachten gaan weer over.”

“Door over mijn problemen te kunnen spreken, hoef ik ze niet meer op te kroppen en voel ik me opgelucht, bij touché wordt er echt naar me geluisterd.”

“Vzw touché is mijn reddende engel geweest, er was alleen uitzichtloosheid tot ik deze begeleiding kon starten.”

“Ik doe mijn oefeningen elke dag, het helpt mij echt om anders te reageren als mensen vervelend doen.”

Als ik vertel wat ik hier leer, willen mijn vrienden mee komen naar de begeleiding.”

10.3. Aanbevelingen van partners van vzw touché

10.3.1. Aanbeveling directie gevangenis Brugge

Betreft: Visie directie Brugge omtrent intramurale begeleiding inzake agressie door vzw Touché

Vanuit de gevangenis te Brugge zijn we van oordeel dat een begeleiding inzake agressie zeker een meerwaarde kan bieden op de verschillende afdelingen die onze gevangenis kent.

Agressie is een problematiek die in vele dossiers terugkomt. Veelal kunnen de gedetineerden hieraan maar beginnen werken wanneer deze een uitgangsvergunning krijgt toegekend. Vele gedetineerden zouden echter al geholpen zijn indien een agressiebegeleiding reeds tijdens hun detentie zou kunnen aangeboden worden. Bovendien komt dit niet enkel de gedetineerde ten goede maar kan dit ook een positieve uitwerking hebben op de algemene leefsfeer binnen de inrichting. Gedetineerden kunnen leren hoe om te gaan met hun agressie en deze eventueel op een andere manier te kanaliseren.

We zijn vanuit Brugge zowel vragende partij voor individuele begeleiding (vb. op de AIBV en DVA) als groepsessies op M1 en M2. Via de groepsessies kunnen heel wat gedetineerden bereikt worden.

De directie is reeds bekend met de werking van vzw Touché en hoopt dan ook op een verdere uitbreiding van hun werking binnen onze inrichting.

Mvg,

Eveline Vandamme
Attaché Gevangenisdirecteur

10.3.2. Aanbeveling directie en PSD gevangenis Gent

Geachte Mevrouw,

In bijlage ons standpunt aangaande de aanwezig van Touché binnen de gevangenis Gent

"Hoewel de gevangenis van Gent principieel een arresthuis is, merken we dat het aantal geïnterneerden en veroordeelden gestaag blijft toenemen gezien zij niet naar de instellingen sociaal verweer of strafhuizen doorstromen omwille van de chronische overbevolking aldaar.

Daarenboven stellen we vast dat binnen deze diverse populatie de "agressieproblematiek" voor heel wat gedetineerde prominent aanwezig is, zij het manifest en duidelijk zichtbaar binnen de detentiecontext, zij het latent en aan de oorspronkelijk gepleegde feiten te linken. Voor dergelijke problematiek of stoornis is een begeleiding als impulscontrole van groot belang in functie van het welslagen van een reclassering. Idealiter wordt dergelijke begeleiding al binnen de gevangensmuren opgestart. Het gegeven dat vanuit de VZW Touché naderhand ook extra muros verder kan gewerkt worden, is een extra troef en verhoogt hun aantrekkelijkheid.

We hopen dan ook hen in 2013 in het bestaande aanbod op te nemen."

Met de meeste hoogachting,

Caroline Criel
Adviseur-gevangenisdirecteur
Zaakvoerder

10.3.3. Aanbeveling directie gevangenis Dendermonde

 Ministerie van Justitie

Vlaamse overheid

Directoraat-generaal EP1
Penitentiaire Inrichtingen
Gevangenis
Dendermonde

WVG - Afdeling Welzijn en Samenleving
Beleidsmedewerker
Gevangenis
Dendermonde

Geachte,

In navolging van ons gesprek dd. 21 september 2012, willen wij laten weten dat wij geïnteresseerd zijn in het aanbod van Touché vzw.

Wij stellen reeds geruime tijd vast dat er een stijgende nood is aan een aanbod omtrent agressieproblematieken.

Na screening van de dossiers door PSD zouden wij momenteel een 20-tal cliënten actief doorverwijzen naar dergelijk aanbod. Echter, wij zijn ervan overtuigd indien het aanbod bekend gemaakt wordt bij de gedetineerden, dat een nog grotere groep zou kunnen worden toegeleid.

Wij willen dit aanbod voor de gevangenis Dendermonde verder verkennen. Enerzijds de budgettaire consequenties, het moet immers haalbaar zijn voor ons. Anderzijds zal er zeker aanbod op maat dienen te worden uitgewerkt aangepast aan onze populatie.

Wat bovendien voor ons een meerwaarde zou zijn, is dat intakegesprekken voor een post penitentiaire begeleiding, reeds zouden kunnen plaats vinden binnen de gevangenis tijdens detentie. Niet iedereen beschikt immers over uitgaansvergunningen om dit uit te werken en zo zouden ze toch naar de beslissende instanties hun reclasseringsplan verder kunnen voorbereiden.

In afwachting van de beslissing van de FOD Justitie omtrent de verdere financiering,

Verblijven wij met vriendelijke groeten,

Heidi Suykens
Attaché - Gevangenisdirecteur
Gevangenis Dendermonde

Annelies Jans
Beleidsmedewerker
Gevangenis Dendermonde

10.3.4. Aanbeveling directie gevangenis Ruislede

Federale Overheidsdienst
Justitie

Directoraat generaal IPI
Penitentiaire Inrichtingen
Penitentiair Landbouwcentrum Ruislede
Zorg

Bruggesleenweg 128
8755 Ruislede
TEL 051/65.03.80
FAX 051/65.03.80

CONTACT Petra Colpaert, dd. Attaché
TEL 051/65.03.61
FAX
E-MAIL petra.colpaert@just.fgov.be

DATUM
UW REF.
KOPIJ

BETREFT VZW TOUCHÉ

Het penitentiair landbouwcentrum Ruislede voert reeds jarenlang een expliciet beleid inzake drugvrij en medicatievrij leven tijdens detentie. De doelgroep die vanuit het PLC te Ruislede wordt gereclasseerd betreft zeer vaak mensen die op vlak van sociale vaardigheden, agressie-regulering en lage frustratietolerantie extra ondersteuning behoeven.

Het is vandaag steeds moeilijker om mensen door te sturen vanuit de gevangenis naar diensten die hier weten mee om te gaan, en die ook effectief een verschil kunnen maken. De doorverwijzingen naar vzw Touché waren in die zin dan ook telkens lichtbakens en uitzonderingen in het steeds schraler wordende landschap van de hulpverlening aan (ex-)gedetineerden.

Momenteel worden wij geconfronteerd met het feit dat een aantal gedetineerden die op heden nergens meer terecht kunnen wegens een overbevraging van de diensten CGGZ, of een gebrek aan subsidiëring voor de hulpverlening aan gedetineerden, die er dan weer voor zorgt dat de diensten die de hulpverlening voor gedetineerden nog willen opnemen, dit gratis moeten doen.

Een doorverwijzing naar deze gespecialiseerde vzw, kan een verschil maken tussen een geslaagde en mislukte reclassering, een hoopvolle of hopeloze toekomst, een luisterend oor of een gesloten deur voor eenieder die op een bepaald ogenblik de stap opnieuw dient te zetten naar de samenleving.

We willen dan ook heel graag het dossier van vzw Touché ondersteunen en aandringen op een verlenging van de opdrachten.

Met hoogachting,
Colpaert Petra
dd. Attaché

www.just.fgov.be

1/1

.b

10.3.5. Aanbeveling directie gevangenis Oudenaarde

Beste lezer,

Ik hoor dat DG EPI overweegt om de werking van VZW Touché voor een bepaalde periode financieel te ondersteunen. Men zal zich dat niet beklagen. In Oudenaarde spreken we uit ervaring. Touché is hier al vijf jaar actief.

De werking van Touché is de beste verzekering die een strafinrichting kan nemen om uit de spiraal van het geweld te blijven. In een gevangenis waar heel wat gedetineerden op een kleine oppervlakte gedwongen hun tijd uitdoen, zal agressie steeds deel uitmaken van de dagelijkse realiteit. Touché leert gedetineerden, maar eigenlijk ook personeel, dat met agressie andere wegen dan die van het geweld te bewandelen zijn.

Ze doen dit met succes. Het personeel en de gedetineerden zijn unaniem dat veel effectief geweld al is vermeden door de werking van Touché.

Agressie bespreekbaar stellen voor het tot geweld uitgroeit, maar ook nadat het geweld toch is uitgebarsten, is een sleutel tot succes en vermijdt een geweldscultuur en een geweldsspiraal.

Dit is de groepsverzekering waartoe we ons eigenlijk zouden moeten verplichten.

Bovendien is de service van Touché van hoge kwaliteit. De medewerkers zijn erg bereikbaar en flexibel.

Tenslotte zijn zij onmisbaar in het vlot trekken van reclasseringsdossiers. Touché volgt de gedetineerde immers ook op na de detentie. Met dezelfde begeleiders. Dat is een ijzersterk aanbod, dat door de SURB ten zeerste wordt gewaardeerd, omdat het tot resultaten leidt.

Daarom juich ik de beslissing toe om de werking naar andere gevangenissen uit te breiden, waar men Touché al een beetje kent, omdat Touché haar mensen volgt, ook na transfert.

Ten zeerste aanbevolen,

Hans Claus
Directeur
SI Oudenaarde

10.3.6. Aanbeveling PSD Gevangenis Brugge, afdeling Mannen I

De PSD M1, gevangenis Brugge is vragende partij voor een uitbreiding van de werking van Touché, zodat er binnen de gevangenismuren een aanbod kan gedaan worden naar de gedetineerden die nood hebben aan een agressiebegeleiding.

Namens PSD M1.

Vanina Vanden Broucke
maatschappelijk assistente

FOD Justitie
Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen

10.3.7. Aanbeveling PSD gevangenis Brugge, afdeling Mannen II

Lege weg 200
8200 Brugge
TEL 050/457.111
FAX 050/457.188

Tav. VZW Touché
Mevr. Valerie Deblaere

CONTACT Pée Jelle, Psycholoog
TEL 050/457.421
FAX 050/457.415
E-MAIL jelle.pee@just.fgov.be

DATUM 18/12/12
UW REF.
KOPIJ

BETREFT **Nood aan intramurale begeleiding inzake agressie**

Geachte,

Vanuit de afdeling 'kortgestraften' van het Penitentiair Complex te Brugge, zou ik u graag via deze weg willen benadrukken dat een intramurale werking inzake agressiebegeleiding meer dan wenselijk is op onze afdeling.

'Agressie' is een problematiek die in vele dossiers terugkomt, al dan niet in verschillende verschijningsvormen, al dan niet in verschillende gradaties, al dan niet gefaciliteerd door middelenmisbruik en noem maar op. Veelal kan een gedetineerde maar pas hiervoor een gepaste begeleiding gaan zoeken van zodra hij uitgaansvergunningen krijgt toegekend. Vaak heeft hij dan al een lange(re) weg detentie afgelegd, zij het dan zonder enige vorm van hulpverlening hieromtrent.

Vele gedetineerden zouden echter al geholpen zijn indien agressiebegeleiding reeds tijdens hun detentie zou kunnen aangeboden worden. Gezien de specificiteit van onze afdeling, waar naast kortgestraften (straffen variërend tot 5 jaar) ook beklaagden vertoeven, kan ook hier een aanbod gedaan worden. Vaak komt net na het uitkomen van de feiten of het plegen van de feiten een problematiek open te liggen en bemerken we geregeld de nood aan een begeleiding bij de 'prille' gedetineerde.

Bovendien, en dit wordt vaak vergeten, vormt de detentiecontext eveneens een omgeving waarin een verhoogd agressiepotentieel zich kan voordoen, om nog maar te zwijgen wat voor effect detentie heeft wanneer agressie een kernproblematiek vormt.

Indien reeds tijdens detentie kan gewerkt worden rond deze agressieproblematiek, komt dit niet alleen de gedetineerde ten goede, maar evenzeer de algemene werksfeer binnen de inrichting.

Waarom wachten met de opstart van een begeleiding tot hun vrijstelling is dan eigenlijk ook een vraag die zich niet zou mogen stellen gezien het een vanzelfsprekendheid zou moeten vormen.

Vanuit onze dienst hopen wij dan ook dat u in de uitbreiding van uw hulpverleningsaanbod gevolg kunt geven aan onze vraag.

Namens de Psychosociale Dienst (PSD) van de afdeling Kortgestraften,

Jelle Pée, Aanspreekpersoon voor de PSD

www.just.fgov.be 1/1

10.3.8. Aanbeveling PSD gevangenis Dendermonde

Beste,

In navolging van uw telefonisch gesprek met collega Els Speleman kan ik hierbij bevestigen dat de PSD-equipe van gevangenis Dendermonde zeker vragende partij is voor een intramuraal aanbod van vzw Touché rond agressie.

Vriendelijke groeten,

Ann-Sophie Salomez
Maatschappelijk Assistente

FOD Justitie
Directoraat-generaal EPI
PSD Dendermonde

10.3.9. Aanbeveling PSD strafinrichting Oudenaarde

Geachte,

Om de aanvraag naar financiële steun voor VZW Touché te ondersteunen, zetten wij vanuit de psychosociale dienst van de gevangenis van Oudenaarde graag iets op papier over de positieve gevolgen die wij ondervinden van de goede werking van dit initiatief in onze gevangenis.

VZW Touché is intussen immers erg goed gekend in de strafinrichting van Oudenaarde. Na een geslaagd proefproject, mogen wij in onze gevangenis van geluk spreken dat er zo'n efficiënt en consequent aanbod voorhanden is op vlak van agressiebegeleiding. De medewerkers van Touché komen intussen al een vijftal jaar langs in de strafinrichting en dat laat duidelijk zijn sporen na! Zowat elke gedetineerde maar ook elk personeelslid is op de hoogte van hun werking en het agressieaanbod is dan ook goed geïntegreerd in de werking van de gevangenis. Waar we in het begin zelf nog mensen moesten motiveren om kennis te maken met Touché, lopen de aanvragen nu als vanzelf binnen. De 'mond-aan-mond-reclame' voor de agressiebegeleiding doet goed zijn werk. Wat uniek is aan de agressiebegeleiding, is dat deze al intra muros kan worden opgestart. Gedetineerden worden zowel individueel als in groep gezien en kunnen later de begeleiding eventueel buiten verder zetten. Zo worden ze gedurende heel het detentietraject opgevolgd en kunnen ze ook nadien de begeleiding continueren. Het feit dat gedetineerden op vlak van een agressieproblematiek goed opgevolgd worden door bekwame mensen, zowel tijdens als na detentie, kan een extra zekerheid bieden aan de DDB en de SURB. Ook voor gedetineerden is het geruststellend om te weten dat ze steeds terecht kunnen bij mensen die hen goed kennen en hen reeds lange tijd opvolgen.

Verscheidende gedetineerden volgen de sessies van Touché nu reeds een aantal jaren. Gedetineerden die vroeger in de gevangenis bekend stonden als erg agressief of 'met een kort lontje' hebben intussen geleerd dat het ook anders kan. En dat is grotendeels aan VZW Touché te danken. We durven stellen dat de agressieve incidenten in de gevangenis verminderd zijn sinds VZW Touché over de vloer komt.

Het lijkt ons dan ook wenselijk dat dit aanbod kan worden uitgebreid naar andere gevangenissen. In elke gevangenis verblijven nu eenmaal gedetineerden die met een agressieproblematiek kampen of gedetineerden die moeilijk om kunnen met de gevangeniscontext – gedwongen samenleven met andere mensen, kleine ruimtes, weinig vrijheid, ... - en daardoor moeilijk hun frustraties of agressie kunnen kanaliseren.

Wij kunnen dus alleen maar hopen dat VZW Touché ook in andere gevangenis aan de slag kan, in de hoop op die manier meer gedetineerden te bereiken en een positieve invloed uit te oefenen op zowel hun detentieverloop als op het aanpakken van de agressieproblematiek.

PSD Oudenaarde

10.3.10.Aanbeveling Strafvueroeringsrechtbank Antwerpen

VZW TOUCHÉ
t.a.v. mevrouw Valerie Deblaere
Eedverbondkaai 285
9000 Gent

Antwerpen, 5 december 2012

Geachte mevrouw,

Namens de strafvueroeringsrechtbank van Antwerpen kan ik u meedelen dat wij op de zitting geregeld gedetineerden met een agressieproblematiek krijgen.

Wij moeten vaststellen dat de vzw Touché vrijwel de enige vorm van ambulante begeleiding biedt die zich specifiek richt op agressieproblemen.

Het zou goed zijn dat met die begeleiding reeds binnen de muren van de gevangenis kan worden gestart, om verschillende redenen :

- de gedetineerden kunnen zich al vanuit detentie bewijzen, wat aanmoedigend werkt;
- pretherapie fungeert als een eerste filter voor de inzet van de betrokken gedetineerden;
- tijdens de pretherapie wordt nuttig gebruik gemaakt van de wachttijd die nodig is voor het bekomen van een strafvueroeringsmodaliteit of van een plaats bij de begeleidende instantie;
- globaal bekeken blijkt dat pretherapie meestal resultaat oplevert.

Wij zijn van oordeel dat vooral moet ingezet worden op organisaties zoals vzw Touché, liever dan genoeg te nemen met een begeleiding door privé-therapeuten, waarvan de kwaliteit nogal eens wisselend kan zijn.

Met vriendelijke groet,

Roland Cassiers, kamer 2 SURB Antwerpen

10.3.11.Aanbeveling Strafvuiveringsrechtbank Gent

STRAFVUIVERINGSRECHTBANK GENT

Aan VZW Touché
Eedverbondkaai 285
9000 GENT

9000 Gent, 14 december 2012

BETREFT : gevraagde mening omtrent de werking VZW Touché

Beste,

Aan ons werd gevraagd om onze mening te geven over de werking van de vzw Touché. De 28 ste kamer is werkzaam in de gevangenis te Brugge en het grootste deel van ons cliënteel betreffen West-Vlamingen die zich ook in West-Vlaanderen wensen te reclasseren. Gelet op het feit dat vzw Touché zich voornamelijk richtte tot Oost-Vlaamse gevangenen en veroordeelden, zijn onze ervaringen eerder beperkt in vergelijking met deze van onze collega's van de 29 ste kamer. Voorliggende beschouwingen overstijgen dan ook het "meten" van resultaten of effecten, maar willen vooral aangeven dat deze VZW een uniek aanbod doet en een belangrijke leemte tracht op te vullen in de strafvuiverings- en reïntegratieketen.

Na zes jaar werking als rechtbank is het frustrerend om wekelijks te moeten vaststellen dat het aanbod van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zowel intra-muros als post-detentie, verre van toereikend is. Uiteraard is dit een open deur intrappen. Niettemin worden er vanuit de samenleving - terecht - hoge verwachtingen gesteld ten aanzien van Justitie, gevangeniswezen en de strafvuiveringsrechtbank. Bij elke jammerlijke mislukking of onverwachte vrijlating blijkt hoe gevoelig de voorwaardelijke invrijheidstelling ligt bij de publieke opinie en hoe zij een achillespees van Justitie blijft. De strafvuiveringsrechtbank heeft echter geen glazen bol en mislukkingen zijn een inherent risico verbonden aan het vrijlaten van veroordeelden. Desondanks zouden de verwachtingen vanuit de samenleving beter beantwoord kunnen worden indien veroordeelden meer beroep zouden kunnen doen op een gepast hulp- en dienstverleningsaanbod. De rechtbank verwacht immers van de gedetineerden dat ze een reclasseringsplan uitwerken; een plan dat een antwoord biedt op de problemen die aanleiding hebben gegeven tot het plegen van de feiten. Indien de rechtbank dit plan realistisch, geloofwaardig en voldoende veilig voor de samenleving acht en indien dit plan voldoende rekening houdt met de slachtoffers, dan kent de rechtbank een

strafuitvoeringsmodaliteit toe. Voor de uitwerking hiervan zijn veroordeelden erg afhankelijk van het hulpverleningsaanbod dat binnen en buiten de gevangensmuren bestaat. Jammer genoeg is dit zeer beperkt, de vraag overstijgt ruimschoots het aanbod en dit voor alle problematieken. Personen met een dubbel, tripel of meervoudige diagnose vallen vaak al helemaal uit de boot. De rechtbank heeft zelfs de indruk dat dit aanbod moeilijker toegankelijk wordt, verschaald voor forensisch cliënteel; met andere woorden voor hen waarbij de risico's voor de samenleving het grootst zijn. Het gevolg hiervan is dat een aantal "reclasseerbare" gedetineerden in de gevangenis blijft of hun reclassering vertraging oploopt enkel en alleen omdat het aanbod aan voorzieningen in de samenleving veel te beperkt is of onvoldoende open staat voor forensisch cliënteel. Naast de verdere detentieschade die wordt opgelopen en het feit dat veroordeelden verder ontmoedigd worden en gefrustreerd geraken, hetgeen de reclassering uiteraard niet ten goede komt, blijft het ook een feit dat de vrijheidsbeneming een erg dure maatregel is, zeker in tijden van budgettaire beperkingen, die bovenal meestal slechts een tijdelijke veiligheidsoplossing biedt.

Een tweede vaststelling is dat de terugkeer naar de maatschappij voor de meeste veroordeelden helemaal niet eenvoudig verloopt. Het is een proces van vallen en opstaan waarbij men lange termijn doelstellingen voor ogen moet houden en rekening moet houden met de mogelijkheden en beperkingen van het cliënteel; uiteraard binnen veilige grenzen voor de maatschappij. De ervaring leert ons dat het veel moeilijker is om iemand te doen slagen in zijn reclassering, dan vast te stellen dat het moeilijk loopt, dat voorwaarden worden overtreden en dat er een einde dient te worden gesteld aan de maatregel. De kunst bestaat erin een reclasseringsplan uit te werken dat voldoende veilig is, maar waar veroordeelde ook achter kan staan, zodat hij er zich kan voor inspannen, maar bovenal dat het op zijn maat geschreven is. Om te illustreren dat dit geen eenvoudige oefening is: in 2011 werden er door de 28 ste kamer "slechts" 38 voorwaardelijke invrijheidstellingen toegekend en werden er 234 vonnissen tot afwijzing van de voorwaardelijke invrijheidstelling gewezen. Het is zeker niet zo dat er door de rechtbank een nulrisico gehanteerd of nagestreefd wordt. Indien dit de maatstaf zou zijn, zouden er quasi geen toekenningen kunnen gebeuren.

Veroordeelden die agressiefeiten plegen (weze het als uiting van een gebrekkige impulscontrole, gebrekkige frustratietolerantie, of andere problematiek) zijn ook juist die gedetineerden die het grootste risico lopen om tijdens detentie in een negatieve spiraal te belanden. De gevangeniscontext is zeker geen "normale" omgeving; men zit in een afhankelijke positie, men heeft heel wat onzekerheid over de toekomst en men dient samen te leven met mensen waarvoor men niet gekozen heeft, soms zelfs in slechte levensomstandigheden. Allemaal factoren die de kans op agressie bevorderen. Indien een gedetineerde agressiegedrag stelt, wordt er doorgaans vanuit de gevangenis gereageerd met een reactie van isoleren en sanctioneren; vaak geeft dit opnieuw aanleiding tot een gevoel van machteloosheid, versterkt dit de aanwezige woede en kan dit opnieuw

problemen doen ontstaan. Ook vanuit beslissende en adviserende instanties zal het uiten van agressie een element zijn dat het bekomen van gunsten of strafuitvoeringsmodaliteiten hypothekeert en op zijn beurt opnieuw aanleiding geeft tot frustratie en wanhoop. Ook door de hulpverlening (weze het ambulante of residentieel) wordt agressie vaak als een exclusiecriteria gehanteerd.

Vzw Touché kan dan een middel zijn om de vicieuze cirkel te doorbreken. Reeds tijdens detentie kunnen zij aan veroordeelden een aanbod doen om aan hun agressieprobleem te werken. Ook het feit dat dit geen eenmalige cursus is, maar dat er een verder begeleidingstraject tijdens en na detentie kan worden opgestart, ervaren wij als een enorme meerwaarde. Indien iemand een strafuitvoeringsmodaliteit krijgt toegekend, kan er verder gewerkt worden op een basis die reeds gelegd is en gaat er geen tijd verloren om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Net als drugverslaafden (beperkte) kansen krijgen om aan hun drugprobleem te werken (bv PLC Ruiselede of DVA te Brugge), dat seksuele delinquenten een (beperkt) aanbod krijgen om pre-therapeutisch te werken (Hoogstraten en Ruiselede) dienen ook mensen met agressieproblematiek de kans te krijgen om hier tijdens detentie aan te werken en te bewijzen dat ze vooruitgang kunnen boeken. Tijdens detentie zijn er naar ons oordeel "leer - en oefenmomenten" te over. Dit geeft ons ook de mogelijkheid om na te gaan in hoeverre betrokkene werkelijk bereid is om hier mee aan de slag te gaan. Op basis van onze beperkte ervaringen menen wij dat dit aanbod wel degelijk aanslaat, resultaten boekt en wordt geapprecieerd door de veroordeelden.

Volgens ons levert deze VZW zeer degelijk werk en komt deze tegemoet aan een acute nood die zich op het terrein stelt; het zou dan ook zonde zijn om de expertise en het aanbod verloren te laten gaan. Wij hopen dat dit initiatief dan ook kan rekenen op de nodige erkenning.

Hoogachtend,
namens de 28ste kamer SURB Gent
De voorzitter,

N. Goossens

Assessor penitentiaire zaken

T. Bogaert

Strafuitvoeringsrechtbank
Oude Schaapsmarkt 22
9000 Gent

Tel.nr. : 09/234.59.17
Fax nr. : 09/234.59.18
Openingsuren griffie :
8.30 u tot 12.30 u en 13.30 u tot 16.00 u

10.3.12. Aanbeveling Strafvueroeringsrechtbank Brussel

Rechtbank van Eerste Aanleg
Brussel

STRAFUEROERINGSRECHTBANK
82ste kamer

Leuvense Plein, 4
1000 Brussel

VZW Touché
T.a.v. Valerie Deblaere
Eedverbondkaai 285
9000 Gent

Dossier behandeld door : Freddy Pieters
Tel. :
E-Mail. : Freddy.pieters@just.fgov.be

Onze referentie:
Uw referentie:

Brussel, 24/12/2012 .

Betreft: **Aanbeveling VZW Touché**

Geachte Mevrouw,
Mijnheer, ,

De Brusselse strafvueroeringsrechtbank (= SURB) beslist m.b.t. veroordeelden met straffen boven de drie jaar over de meest ingrijpende strafvueroeringsmodaliteiten, zijnde beperkte detentie, elektronisch toezicht en vervroegde vrijstellingen. Bij deze beslissingen moet de rechtbank rekening houden met een aantal wettelijke "tegenindicaties" die zich mogelijk verzetten tegen de toekenning van een van de genoemde strafvueroeringsmodaliteiten. Zo moet de veroordeelde beschikken over een volledig en concreet reclasseringsplan dat tegemoet komt aan zijn problemen en zodoende recidivebeperkend werkt. Maar ook het gevaar voor nieuwe ernstige strafbare feiten, de houding naar de slachtoffers evenals de inspanningen naar die slachtoffers toe worden telkens grondig onderzocht.

Waar voor sommige veroordeelden (justitiële) controle volstaat, is in de grote meerderheid van de dossiers echter een gepaste (medico-)psychosociale hulp noodzakelijk. Allerlei problemen zijn aan de orde: gebrekkig schuld- en/of probleeminzicht; financiële problemen; verslaving; gebrekkige agressieregulatie en/of impulscontrole; seksuele problematiek; etc. Veel van deze problemen hebben rechtstreeks van doen met het recidivegevaar. Maar ze zijn vaak ook relevant qua houding naar de slachtoffers. Nog al te vaak ervaart de SURB Brussel dat tekorten aan tijdige en gepaste hulpverlening leiden tot nodeloze lange detenties. Of dat veroordeelden vanwege het ontbreken van een psychosociale begeleiding opteren voor strafeinde, zonder enige begeleiding of controle... met alle gevolgen van dien.

Vanwege de regels betreffende de territoriale bevoegdheid heeft de SURB Brussel minder veroordeelden dan vroeger die begeleid worden door de VZW Touché. Maar waar dat wel het geval is, zijn het stuk voor stuk moeilijke en delicate dossiers waarin een professionele begeleiding onontbeerlijk is.

T 8.1.1.